

O'qituvchi nimani o'ylaydi?

Bir tanishimning aytishicha, ixtisoslashtirilgan maktabda o'qiydigan o'g'li ingliz tili, rus tilidan yakuniy imtihonda "5", ona tilidan "4" baho olibdi. U quvonchga to'lib, shuni gapirib beryapti-yu, meni ona tilini bilmaydigan ertangi kun yoshlari o'ylantir-yapti!

4-bet

Iste'dodga parvarish kerak!

Iste'dodning paydo bo'lishi, shubhasiz, tabiat hodisasidir. Samodan yombi kumush tarkibli meteorit tushganidek.

6-bet

Kuzatuv kengashi maktabda kuchli jamoatchilik nazoratini o'rnatadi

Shuni yodda tutish kerakki, maktab direktori yoki o'rinbosarlari, shuningdek, ularning yaqin qarindoshlari kengash a'zosi sifatida saylanishiga yo'l qo'yilmaydi.

7-bet

Kuch — bilim va tafakkurda

Marifat

1931-yildan chiqq boshlagan • e-mail: info@marifat.uz • 2019-yil 15-iyun, shanba № 46 (9215)

Xalq ziyolilari gazetasi

Direktorlarni qamash taklifini berishdan avval ularga halol ishlashi uchun sharoit yaratish kerak

3-bet

Yozgi ta'tilda kim maktabga kelishni xohlamaydi?

Mushtariy muhokamasi

O'qituvchining dam olishga haqqi yo'qmi?

Mudirimiz tumandagi barcha direktor o'rinbosarlarini yig'ib, majlis o'tkazdi. Hech kimga ta'til yo'q, ko'rsatmani bajarasanlar, dedi. Agar kimda-kim ta'tilga chiqib, telefonini o'chirib qo'ygudek bo'lsa, 100 yil ishlagan taqdirda ham, ishdan bo'shatilishini aytdi.

5-bet

SHHT SAMMITI — MUSHTARAK MAQSADLAR RO'YOBI UCHUN QULAY MULOQOT MAYDONI

Bishkek, 14-iyun. O'zA maxsus muxbiri Ziyodulla JONIBEKOV xabar qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 13-14-iyun kunlari Qirg'izistonning Bishkek shahrida bo'lib, Shanxay hamkorlik tashkiloti Davlat rahbarlari kengashining o'n to'qqizinchi majlisida ishtirok etdi.

Sammitning asosiy tadbirlari 14-iyun kuni "Ala-archa" qarorgohida bo'lib o'tdi. Dastlab davlat rahbarlari tor doirada uchrashdilar.

Qirg'iziston Respublikasi Prezidenti Sooronbay Jeyenbekov raisligida o'tgan majlisda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev, Hindiston Respublikasi Bosh vaziri Narendra Modi, Qozog'iston Respublikasi Prezidenti Qosim-Jomart Toqayev, Xitoy Xalq Respublikasi Raisi Si Szinpin, Pokiston Islom Respublikasi Bosh vaziri Imron Xon, Rossiya Federatsiyasi Prezidenti Vladimir Putin va Tojikiston Respublikasi Prezidenti Emomali Rahmon ishtirok etdi.

Tomonlar SHHT mamlakatlari o'rtasidagi aloqalarni kengaytirishga, siyosat, iqtisodiyot va xavfsizlik sohalarida ko'p tomonlama hamkorlikni yanada rivojlantirish va mustahkamlashga oid hamda xalqaro va mintaqaviy ahamiyatga molik dolzarb masalalarni muhokama qildilar.

SHHT Bosh kotibi Vladimir Norovning tashkilot faoliyatiga doir hisoboti tinglandi.

Davlat rahbarlari kengashining kengaytirilgan tarkibdagi majlisida tashkilotga a'zo mamlakatlar bilan birga kuzatuvchi, muloqot bo'yicha sherik maqomidagi davlatlar, xalqaro tashkilotlar delegatsiyalari rahbarlari qatnashdi. Unda SHHTni rivojlantirishning istiqboldagi yo'nalishlari, muhim mintaqaviy va xalqaro masalalar yuzasidan fikr almashildi. Iqtisodiy va investitsiyaviy sheriklikni kengaytirish, transport-kommunikatsiya sohasidagi hamkorlikni faollashtirish masalalari va ko'p tomonlama kooperatsiyaning boshqa jihatlari ko'rib chiqildi.

Majlisda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev nutq so'zladi.

2-bet

Bizni internetda ham kuzating!

www.marifat.uz

[/marifat.uz](https://www.facebook.com/marifat.uz)

[@marifatziyo](https://www.instagram.com/marifatziyo)

SHHT SAMMITI – MUSHTARAK MAQSADLAR RO'YOBI UCHUN QULAY MULOQOT MAYDONI

(Davomi. Boshi 1-betda.)

ShHT doirasida tashkil etiladigan turli maqomdagi uchrashuvlar O'zbekistonning strategik maqsadlarini ro'yogga chiqarish uchun qulay maydondir. ShHT mintaqasidagi transport kommunikatsiyalari mamlakatimizning jahon bozoriga chiqishida muhim omil bo'lsa, savdo-iqtisodiy va investitsiyaviy aloqalar yurtimiz iqtisodiyotini rivojlantirish, yuqori texnologiyali korxonalar tashkil etishga xizmat qiladi. Xavfsizlik sohasidagi hamkorlik mintaqaviy tinchlik va barqarorlikni mustahkamlaydi.

Binobarin, O'zbekiston ShHT doirasidagi barcha tadbirlarda faol ishtirok etib kelmoqda. Davlatimiz rahbarining ko'p tomonlama hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha ShHTning Ostona (2017) va Sinda (2018) sammitlarida ilgari surgan taklif va tashabbuslari qo'llab-quvvatlanib, izchil amalga oshirilmoqda.

Xususan, Sindaoda Davlat rahbarlarining Yoshlarga qo'shma murojaati qabul qilindi, o'tgan yilning sentabrda Toshkentda ShHTga a'zo davlatlar temir yo'l bo'yicha idoralari rahbarlarining birinchi uchrashuvi o'tkazildi. Prezidentimizning qarorlariga muvofiq poytaxtimizda ShHTning Xalq diplomatiyasi markazi ta'sis etildi, Samarqand shahrida "Ipak yo'li" xalqaro turizm universiteti ochildi. Joriy yilning ikkinchi yarmida esa a'zo davlatlardagi yoshlar tashkilotlari ishtirokida Axborot texnologiyalari va innovatsion rivojlanish hamda Startap tashabbuslari va loyihalari bo'yicha forumlar o'tkazish rejalashtirilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o'z nutqida mintaqaga doir dolzarb masalalarga e'tibor qaratib, ularni hal etish bo'yicha amaliy takliflar bildirdi.

Davlat rahbarlari kengashi majlisi yakunida hujjatlarni imzolash marosimi bo'ldi.

Bishkek deklaratsiyasi qabul qilindi. A'zo mamlakatlar o'rtasida turli sohalaridagi sheriklikni rivojlantirish, ShHTning boshqa xalqaro tuzilmalar bilan hamkorligiga doir 22 ta hujjat imzolandi.

O'zbekiston Prezidentining taklifiga muvofiq, ShHTga a'zo mamlakatlarning Raqamlashtirish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi hamkorligi konsepsiyasi hamda Hududlararo hamkorlikni rivojlantirish dasturi qabul qilindi.

ShHTga raislik Rossiya Federatsiyasiga o'tdi.

Ommaviy axborot vositalari vakillari bilan uchrashuvda sammit samarali o'tgani, imzolangan hujjatlar tashkilotni yanada rivojlantirish, mintaqamamlakatlari va xalqlarini taraqqiyot yo'lida jipslashtirishga xizmat qilishi ta'kidlandi.

Sammit doirasida ShHT Yoshlar kengashining majlisi ham bo'lib o'tdi. Unda O'zbekiston, Qirg'iziston, Qozog'iston, Xitoy, Rossiya va Tojikistondan yoshlar tashkilotlari vakillari ishtirok etdi.

Majlisda mintaqa yoshlarini har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ta'lim sifatini yaxshilash, o'zaro tajriba almashishga imkoniyat yaratish, tadbirkorlik loyihalari va innovatsion g'oyalari ro'yogga chiqarishga ko'maklashish, bandligini ta'minlash kabi qator masalalar muhokama qilindi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev shu kuni Osiyoda hamkorlik va ishonch choralari bo'yicha kengashning sammitida ishtirok etish uchun Bishkekdan Dushanbega jo'nab ketdi.

O'ZA

O'ZBEKISTON VA TOJIKISTON PREZIDENTLARINING UCHRASHUVI

Dushanbe, 14-iyun. O'ZA maxsus muxbiri Matnazar ELMURODOV xabar qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Osiyoda hamkorlik va ishonch choralari bo'yicha kengashning beshinchi sammitida ishtirok etish uchun Dushanbe shahriga keldi.

Davlatimiz rahbarini Tojikiston Respublikasi Bosh vaziri Qohir Rasulzoda va Dushanbe shahri hokimi Rustam Emomali kutib oldi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Dushanbe shahridagi Millat saroyida Tojikiston Respublikasi Prezidenti Emomali Rahmon bilan uchrashdi.

Davlat rahbarlari O'zbekiston bilan Tojikiston o'rtasida do'stlik, yaxshi qo'shnihilik va ko'p qirrali hamkorlik munosabatlari jadal rivojlanib, tobora mustahkamlanib borayotganini katta mamnuniyat bilan qayd etdilar.

Uyg'un siyosiy iroda va birgalikdagi sa'y-harakatlar tufayli strategik sheriklik tamoyillari amalda ro'yogga chiqarilayotgani qayd etildi. Tovar ayirboshlash hajmi ortmoqda, qo'shma kooperatsiya loyihalari va madaniy-gumanitar almashinuv dasturlari ilgari surilmoqda. Hududlar darajasida faol muloqot yo'lga qo'yilgan.

Uchrashuvda mamlakatlarimiz o'rtasidagi keng ko'lamli hamkorlikni kengaytirish istiqbollari muhokama qilindi hamda mintaqaviy va xalqaro ahamiyatga molik dolzarb masalalar ko'rib chiqildi.

Davlatimiz rahbari Tojikiston Prezidentiga OHICHK sammiti doirasidagi tadbirlarni samarali o'tkazishda muvaffaqiyatlar tiladi.

O'ZA

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI SHAVKAT MIRZIYOYEVNING SHANXAY HAMKORLIK TASHKILOTI DAVLAT RAHBARLARI KENGASHI MAJLISIDAGI NUTQI

(Bishkek shahri, Qirg'iziston Respublikasi, 2019-yil 14-iyun)

Muhtaram Sooronbay Sharipovich!
Hurmatli delegatsiyalar rahbarlari!

Qirg'iziston Respublikasi Prezidenti Sooronbay Sharipovich Jeyenbekovga yana bir bor samimiy qabul uchun minnatdorlik izhor qilmoqchiman.

Zamonaviy xalqaro munosabatlar tub o'zgarishlar davrini boshdan kechirmoqda.

Bir tomondan, dunyoda yangi axborot-texnologiya tartiblari shakllanmoqda.

Ilmiy-texnikaviy taraqqiyot innovatsion rivojlanish uchun noyob imkoniyatlar yaratib bermoqda.

Boshqa tomondan, yirik davlatlar o'rtasidagi manfaatlar kurashi kuchayib, jahon bozorida raqobat keskinlashmoqda. Demografik va ekologik nomuvozanlilik kuchayib, oziq-ovqat va suv xavfsizligi bilan bog'liq muammolar jiddiy tus olmoqda.

Bularning barchasi terrorizm, ekstremizm, narkotrafik, transchegaraviy uyushgan jinoyatchilik va qurolli nizolar sharoitida sodir bo'lmoqda.

Bugungi kunda biz uchun:

— xavfsizlikni ta'minlashda kelishilgan siyosatni yuritish;

— davlatlarimiz barqaror taraqqiyoti va ravnaqi uchun qulay sharoitlar shakllantirish muhim.

ShHT roli va mavqeyini yanada mustahkamlash bizning "Shanxay ruhi" hamda tashkilot tamoyil va qadriyatlariga nechog'li amal qilishimizga bog'liq bo'ladi.

Yaqinda Pekinda "Bir makon, bir yo'l" forumi muvaffaqiyatli o'tkazildi. Ertaga Dushanbada Osiyoda hamkorlik va ishonch choralari bo'yicha kengashning sammiti bo'lib o'tadi.

ShHT bilan bir qatorda bu muloqot maydonlari barchamiz uchun umumiy sheriklik makonini shakllantiradi.

Bu mintaqamizda zamonaviy taraqqiyotning eng muhim masalalari bo'yicha yondashuvlarni moslashtirishga xizmat qiladi.

Hurmatli yig'ilish ishtirokchilari!

Bizning fikrimizcha, Markaziy Osiyo bundan keyin ham ShHTning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolishi zarur.

Bugungi kunda mintaqamiz nisbatan barqaror, ishonchli va iqtisodiy jihatdan mustahkam bo'lib bormoqda.

Bu keng miqyosli hamkorlik, muhim mintaqaviy loyihalarni ilgari surish uchun qulay sharoit va noyob imkoniyatlar yaratadi.

Xitoy — Qirg'iziston — O'zbekiston temir yo'li qurilishi shular jumlasidan. Bu o'zaro savdoni rivojlantirish va mamlakatlarimizga investitsiyalar oqimini oshirishga kuchli turki berishi shubhasiz.

Shu bilan birga, mintaqa barqarorligi ko'p jihatdan Afg'onistondagi vaziyat bilan belgilanadi. O'zbekiston afg'on muammosini tinch yo'l bilan hal etish jarayonini to'liq qo'llab-quvvatlaydi.

Bugun qabul qilinayotgan "ShHT — Afg'oniston" Muloqot guruhining harakatlariga doir "Yo'l xaritasi", shuningdek, ushbu mamlakatni ustuvor infratuzilma loyihalarini ilgari surish orqali mintaqaviy hamkorlikka jalb qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, biz global tus olgan va millionlab insonlar hayoti, Markaziy Osiyo mamlakatlarining ekologik farovonligi va iqtisodiy taraqqiyotiga salbiy ta'sir ko'rsatayotgan Orol inqirozi oqibatlarini bartaraf etish uchun sa'y-harakatlarini birlashtirish tarafdorimiz.

Mazkur muammoni hal etish uchun Birlashgan Millatlar Tashkiloti shafeligidagi Orolbo'yi mintaqasi uchun ko'p sheriklik Trast fondi tashkil etildi.

Bu yerda ekologik innovatsiyalar va texnologiyalar hududi yaratish bo'yicha yaqin hamkorlik qilish niyatidamiz.

Hurmatli delegatsiyalar rahbarlari! ShHT doirasidagi amaliy hamkorlikni kengaytirishga oid takliflarim bilan o'roqlashmoqchiman.

Birinchi. Hamkorlikning ustuvor yo'nalishlari bo'yicha quyidagi muhim hujjatlarni ishlab chiqishni taklif qilamiz: — O'zaro aloqalar, samarali iqtisodiy va transport yo'laklarini rivojlantirish bo'yicha ShHT Hamkorlik strategiyasi;

— "Aqli" qishloq xo'jaligi va agroinnovatsiyalarni joriy etish sohasida o'zaro hamkorlik konsepsiyasi.

Ikkinchi. Mamlakatlarimizda zamonaviy resurs tejovchi va ekologik toza texnologiyalarni keng joriy etish maqsadida ShHTning "Yashil belbog'" dasturini qabul qilish dolzarb ahamiyatga ega, deb hisoblaymiz.

Uchinchi. Axborot texnologiyalari rivojlanishiga mas'ul idoralar rahbarlarining muntazam uchrashuvlari mexanizmini joriy etish, shuningdek, kibernetika masalalari bo'yicha o'zaro hamkorlik dasturini ishlab chiqishni taklif qilamiz.

To'rtinchi. Mamlakatlarimiz ishbi-larmon doiralari o'rtasidagi aloqalarni faollashtirish maqsadida ShHTning Iqtisodiy forumini muntazam o'tkazish tarafdorimiz. Ilk forumni Samarqand shahrida o'tkazishga tayyormiz.

Beshinchi. ShHT doirasida parlamentlararo muloqotni tiklashga doir tashabbuslarni qo'llab-quvvatlaymiz. Ushbu yangi mexanizm Tashkilot imkoniyatlarini kengaytirib, faoliyatimizga parlamentariyalr, siyosiy partiyalar va fuqarolik jamiyati institutlarini jalb qilish imkonini beradi.

Oltinchi. ShHT shahar va mintaqalarining tarixiy-madaniy merosini ommalashtirish va turistik salohiyatini yanada to'liq namoyon etish muhim, deb hisoblaymiz.

Yana bir yaxshi an'anaga asos solishni taklif qilamiz: har yili Tashkilotda raislik qiluvchi mamlakatdagi shaharlardan birini ShHT sayyohlik va madaniy poytaxti, deb e'lon qilish.

Hurmatli delegatsiyalar rahbarlari! Yana bir bor muhtaram Sooronbay Sharipovichga mehmondo'stlik va Sammitni yuksak darajada tashkil etgani uchun minnatdorlik bildiraman.

Muhtaram Vladimir Vladimirovichga Shanxay hamkorlik tashkilotiga raislik qilishda chin ko'ngildan muvaffaqiyatlar tilayman.

E'tiboringiz uchun rahmat!

Direktorlarni qamash taklifini berishdan avval ularga halol ishlashi uchun sharoit yaratish kerak

Ba'zi maktablar nufuzining yuqori bo'lishi ta'lim muassasasi direktorining faoliyatiga bog'liq. Ma'lum bir nufuzli maktablar muntazam ravishda tekshirilib, ularning faoliyatida kamchiliklar topishga harakat qilingan. Maqsad — bu orqali kimnidir mazkur maktabga kiritishni tezlashtirish bo'lgan. Hozirgi qonunchilik va moliyalash tizimida istalgan nufuzli maktab direktorini qamash mumkin. Shu tufayli ular "qo'ng'iroqchi"larni maktabga joylashgan.

Poytaxtimizdagi davlat maktablari direktorlari oyiga 2,5 mln so'm ishlab topadi (300 AQSh dollaridan kamroq). Xususiy maktab direktorlariga nisbatan ularning yuklamasi va stresi bir necha bor yuqori. (Toshkentdagi xususiy maktab direktorlarini davlat xizmatiga taklif qildik, ammo ular 3000—5000 dollar miqdoridagi oylikni ortiqcha stresslarsiz va dam olish kunlari dam olgan holda topishlarini aytib, rad javobini berishdi).

Mazkur maktab direktorlarining hammasi farishta degan fikrdan yiroqman. Shubhasiz, maktabning yuqori natijaga erishishida bu direktorlarning hissasi juda katta. Shu tufayli barcha mazkur maktablarga intiladi va ularning o'quvchisi ko'p. (Biz kamida ularni himoya qilishimiz kerak. Sababi koeffitsiyenti past bo'lgan, noloyiq direktorlar bor hamda ularning o'rniga yaxshi kadr topish qiyin).

Biz ularning faoliyati uchun yaxshi sharoit yaratmasak (hozirgi maktab budgeti bilan buni amalga oshira olmaymiz), faqat jazolasak (mikrohudud tashqarisidan bolani joylagani uchun direktorlarni qamash bo'yicha ko'plab takliflarni o'qidim), ular boshqa sohaga yoki xususiy maktablarga ketib qoladi. Ularning ortidan esa direktor yaratib bergan sharoit uchun faoliyat yuritayotgan o'qituvchilar ketadi. Bu vaziyatda kim yutadi?

Shu bilan birga, talab yuqori bo'lmagan maktablarga e'tibor berilmagan. O'tgan yili bu muammoni o'rganishni boshlaganimizda, Toshkent shahrida 77 tadan ziyod maktab (25 foiz) 1 koeffitsiyentdan past ekani, ya'ni quvvatiga nisbatan kam o'quvchi tahsil olayotgani ma'lum bo'ldi. Ularga o'z faoliyatini

to'liq o'zgartirish va o'quvchilar sonini oshirish yoki lavozimni bo'shatish vazifasi qo'yilgan edi.

Dunyoda barcha maktablari bir xil sifatga ega mamlakatlar juda kam. Singapurda bu natijaga davlat maktablarini xususiy muassasalarga nisbatan yaxshi moliyalash hisobiga erishilgan. Bundan tashqari, Singapur hududiy jihatdan kichik mamlakat hisoblanadi. Bizda qanday? Mustaqillik yillaridan beri ilk bor Prezidentimizning siyosiy irodasi tufayli o'qituvchilarning oyligi ikki bosqichda oshirildi. Ammo 25 yil davomida yig'ilib qolgan muammolarni bir yil ichida hal etishning imkoni yo'q. Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida tizimdagi oyliklar miqdorini bosqichma-bosqich oshirish ko'zda tutilgan.

Shuningdek, mamlakatimizning iqtisodiy xufiyona sektorga to'g'ri keladi. Shu bois hozir maktablarning xarajatlarini davlat budgeti hisobidan qoplash imkoniyati yo'q.

Davlat budgetining 16 foizi maktab ta'limiga ajratiladi. Bu har bir o'quvchiga yiliga 2,9 mln so'm yoki oyiga 246 ming so'mni tashkil etadi. Toshkentdagi xususiy maktablarda ota-onalar har

oy bu miqdordan 10 baravar ko'p (British School, TIS va boshqa xalqaro maktablarni hisobga olmasa, u yerda to'lov miqdori 50—70 baravar ko'p). Agar davlat budgeti real iqtisodiyotni (jumladan, xufiyona sektori) qamrab olsa va maktab xarajatlari uchun ajratiladigan mablag' 16 foizda qolsa, davlat maktablarini moliyalash hajmini 2 baravarga oshirishimiz mumkin!

Buning uchun vaqt talab qilinadi. Men bu maqsadlarga erishamiz, deb umid qilaman. Hozircha malakali direktorlar uchun rasman ishlashi noqonuniy faoliyatga nisbatan manfaatli

bo'lmagan o'ziga xos "ijtimoiy lift" vazifasini bajaradi.

Sababi direktorlarning maktabda joy bo'lmasligiga qaramay, qo'shimcha kvotalar ochishga imkoni bo'lmaydi va ularning o'z tajribasini koeffitsiyenti past maktablar bazasida o'z tarmoqlarini tashkil etgan holda tatbiq etishga qiziqishi ortadi. O'tgan yili 42-maktabning 42^A-tarmoq maktabini 115-maktab qoshida tashkil etish bo'yicha pilot loyihani amalga oshirib ko'rdik. 42-maktabda yetarli quvvat mavjud bo'lmagani sababli, maktab 1-sinfga o'quvchi qabul qilmoqchi emas edi. Boshqa maktab

Agar biz ularni faqat jazolasak (qamasak!), shundoq ham kamsonli bo'lgan yaxshi kadrlarni yo'qotamiz. Ha, shunda biz bu maktablarning darajasini ota-onalar farzandlarini berishni istamaydigan ta'lim muassasalari bilan bir xil darajaga keltiramiz.

va oson bo'lishini ta'minlashimiz lozim. Maktab rahbarlariga normal oylik qilib bermasak, korrupsiyani bartaraf etish haqidagi gaplarimiz shunchaki gap bo'lib qolaveradi.

Keyin ulardan daromad deklaratsiyasi talab qilish, kuzatuv kengashi hamda OAV ishtirokida korrupsiyaga qarshi qonunchilik talablariga rioya qilish bo'yicha jamoat nazoratini kuchaytirishimiz mumkin.

Bu mablag'lar maktabning budgetdan tashqari fondiga tushadi, davlat budgetiga emas. Bu mablag'ning 60 foizini maktab kuzatuv kengashlari direktor va o'qituvchilarning mehnatini rag'batlantirishga bema'lol yo'naltira oladi. Ya'ni, direktorlar noqonuniy daromad topish yoki maktab masalalari(kichik ta'mirlash, tekshiruvlar va hokazo)ni qanday yopishni o'ylamaydi. Aksincha, ular shaffof moliyaviy tizimga o'tadi.

Bu mikrohududdan farzandini bepul nufuzli maktabga joylashtirgan ota-onalarga ham yuklamani kamaytiradi. Maktablarning o'z mablag'i bo'lsa, turli jamg'armalarga, ta'mirlash va boshqa maqsadlarga pul yig'ilmaydi. Bu esa avvalgi korrupsiya elementlari bo'lgan birinchi sinfga qabul tizimida mavjud

hududida qo'shimcha sinflar ochish imkoniyati yaratildi.

Bundan tashqari, nufuzli maktab direktorlarini tajribasini tajribasizroq maktab rahbarlari va yangi kadrlar o'rganib boradi. Shu tufayli biz ularni davlat ta'lim tizimida ushlab qolish va ularning qonuniy va samarali faoliyati uchun zarur sharoitlar yaratish kerak, deb o'ylaymiz.

Agar biz ularni faqat jazolasak (qamasak!), shundoq ham kamsonli bo'lgan yaxshi kadrlarni yo'qotamiz. Ha, shunda biz bu maktablarning darajasini ota-onalar farzandlarini berishni istamaydigan ta'lim muassasalari bilan bir xil darajaga keltiramiz. Shu bois nufuzli maktablarni yanada rivojlanishga, talab kam maktablarni esa nufuzli maktablar tajribasini o'rganishga rag'batlantirishimiz lozim. Sababi bu ularga qo'shimcha imkoniyatlar ehsigini o'chadi. Maktablar orasidagi farq talab kam bo'lgan maktablarning faoliyatini yaxshilash orqali qisqarib boradi.

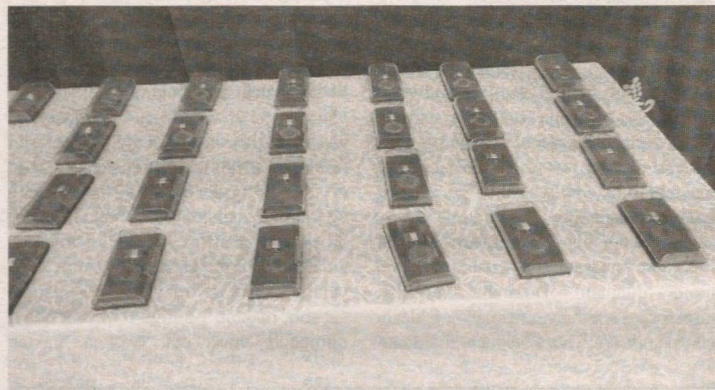
P.S. Biz, vazirlikning yangi jamoasi, bu tizimni yaratmaganimiz. Ammo biz, jumladan, hamma tomonidan qo'llab-quvvatlanmaydigan qarorlar qabul qilgan holda uni o'zgartirishga majburiy. Biz bu maktablarga o'zimizning "kvota"mizni belgilagan holda o'z muammolarimizni "yechish"imiz mumkin edi. Hamma mamnun bo'lardi. Boshqa tomondan, 1-sinfga qabul jarayonini biznesga aylantirib olgan ko'plab odamlar mavjud. Tabiiyki, ular o'zgarishlarga nisbatan, jumladan, qabul pullari haqida noto'g'ri ma'lumot tarqatgan holda, sabotaj qilishga harakat qiladilar.

Sherzod SHERMATOV,
O'zbekiston Respublikasi
Xalq ta'limi vaziri

Poytaxtimizdagi davlat maktablari direktorlari oyiga 2,5 mln so'm ishlab topadi (300 AQSh dollaridan kamroq). Xususiy maktab direktorlariga nisbatan ularning yuklamasi va stresi bir necha bor yuqori. (Toshkentdagi xususiy maktab direktorlarini davlat xizmatiga taklif qildik, ammo ular 3000—5000 dollar miqdoridagi oylikni ortiqcha stresslarsiz va dam olish kunlari dam olgan holda topishlarini aytib, rad javobini berishdi).

Surxondaryo viloyati bitiruvchilariga oltin va kumush medallar topshirildi

Termiz shahrida Surxondaryo viloyatidagi umumta'lim maktablarini a'lo bahoga tamomlagan bitiruvchilarga oltin va kumush medallarni topshirish marosimi bo'lib o'tdi.

Viloyat hokimligi va xalq ta'limi boshqarmasi tomonidan tashkillashtirilgan tadbirda tuman (shahar) xalq ta'limi bo'limi mudirlari, maktab va maktab-internetlar direktorlari, o'qituvchilar, ota-onalar, ommaviy axborot

vositalari vakillari ishtirok etdi.

Tadbirda eng iqtidorli o'quvchilarning 220 nafariga oltin va 181 nafariga kumush medallar tantanali topshirildi. Shuningdek, joriy yilning 6—11-iyun kunlari Toshkent shahrida umumta'lim fanlari bo'yicha 11-sinf o'quvchilari o'rtasida bo'lib o'tgan respublika fan olimpiadasining yakuniy bosqichida yuqori natijalarni qayd etgan o'quvchilar va "Yilning eng yaxshi fan o'qituvchisi" respublika tanlovining viloyat bosqichida birinchi o'rinni egallab, tanloving respublika bosqichiga yo'llanma olgan o'qituvchilar viloyat hokimligi va xalq ta'limi boshqarmasining faxriy yorliqlari va qimmatbaho sovg'alari bilan taqdirlandi.

Tadbir so'ngida ishtirokchilar uchun Hakim at-Termiziy majmuasi hamda Arxeologiya muzeyiga sayohat tashkilotirildi.

MUXBIRIMIZ

Maktabda non sexi

Bog'ot tumanidagi Qulonqorabog' qishlog'ida joylashgan 26-maktab jamoasi sohadagi islohotlarni to'g'ri anglagan holda, budjetdan tashqari mablag' topishga urinyapti.

Misol uchun, ta'lim maskanining eski jihozlarni saqlanadigan ombori qayta ta'mirlanib, mahalliy tadbirkorga ijaraga berildi. Ishbilarmon esa joriy yil boshidan ixcham non pishirish pechini o'rnatib, o'z faoliyatini boshlab yubordi.

— Ayni paytda besh nafar ishchi ishlayotgan korxonaning kuniga besh yuzta qolipli non chiqarayotir, — deydi maktab direktori Latifboy Yoqubov. — Keyinchalik turli pishiriqlar tayyorlashni tadbirkor o'z rejasiga kiritgan. Kelajakda maktabda bu yo'nalishda maxsus to'g'arak tashkil etish niyatidamiz. Maqsadimiz o'g'il-qizlarning ham nazariy, ham amaliy bilimini oshirishdan iborat. Bu bizning maktab ta'limini rivojlantirishimiz, jumladan, budjetdan tashqari topilgan mablag' evaziga yaxshi ishlayotgan o'qituvchilar hamda a'lochilarni rag'batlantirishimizda moddiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Boltaboy MATQURBONOV

Bolalar uzog'i yaqin bo'ladi

Yon-atrofdagi o'zgarishlar, yoshlarga ko'rsatilayotgan g'amxo'rliklarni ko'rib qalbimizda ezgu ishlarning ishtirokchisi bo'lishdek istak va maqsad uyg'onadi.

25 yildirki Shovot tumanining chekka hududi — O'zbekiston qishlog'i bolalariga ta'lim-tarbiya berib kelmoqdaman. Shu paytgacha biz chekka qishloqda yashaganligimiz uchun yangi farmon va qarorlar ijrosi bizgacha yetib kelmaydi, deb armon qilar edim. Hatto chekka hududda joylashgan maktablarga avtobus berilishi haqida eshitganimda ham bu gapga unchalik ichonmagandim. Yaqinda mahallamizda maktabgacha ta'lim muassasasi, tikuv sexi, ayollar uchun fitnes klubi foydalanishga topshirildi. Kutilmaganda maktabimizga "Isuzi" avtobusining sovg'a qilinishi o'qituvchi-yu o'quvchilarni birdek quvontirdi. Endi olis hududdan qatnovchi o'quvchilarimizning uzog'i yaqin bo'ladi.

Parvoz JUMABOYEVA,
Shovot tumanidagi 15-maktabning
boshlang'ich sinf o'qituvchisi

O'yinlarda bilimlar aksi

Uchtepa tumanidagi 540-maktabgacha ta'lim muassasasining kichik guruhida "Sog' tanda — sog'lom aql" mavzusida ochiq mashg'ulot o'tkazildi.

borilayotgani mutaxassislar tomonidan yaxshi baholandi.

Mashg'ulotda psixologlar kuzatuvchi sifatida qatnashib, bolalarning olgan bilimlari va uni hayotda qo'llash ko'nikmasining qay darajada shakllanayotganini tahlil qildilar.

Topishmoqlar, she'rlar va qiziqarli savol-javoblarda o'g'il-qizlar ko'rish, eslab qolish qobiliyatlarining kuchligini isbotladilar. Jumladan, stolda betartib qo'yilgan anjomlarni o'rni birla-bir qo'yib, yelmlab bo'yash chog'ida ularning zehni, shifokor va bemor o'yinini o'ynash orqali kasal bolalarga qanday yordam berish kerakligi borasidagi bilimlari yaqqol aks etdi. Muassasadagi mashg'ulotlarda jajji bolajonlarga turli o'yinlar orqali hayotiy bilim va ko'nikmalar singdirib

Nilufar PO'LATOVA,
Uchtepa tumanidagi 540-MTM mudirasi

O'qituvchi

nimani

o'ylaydi?

Aksariyat insonlarning gaplarini eshitib, hayron qolaman: "Institutga o'z kuchim bilan kirdim, o'z kuchim bilan o'qidim, o'z kuchim bilan ishga kirdim". Tushunmayapman, boshqacha yo'li ham bormi?

O'QITUVCHI

Lotin alifbosiga asoslangan o'zbek alifbosiga o'zgartirish kiritilishiga indamay qarab turolmaymiz. Mana, ingliz va rus tillari shuncha yillar o'tsada, o'z qadr-qimmatini yo'qotmadi. Aksincha, sayqallanib bormoqda.

E.HUMOYUN

Ko'pchilik avvallari o'quvchilar repetitorsiz ham talaba bo'lgan-ku, deb hozirgi o'qituvchilarni yaxshi ta'lim berolmaslikda ayblaydi. Kecha va bugunning o'rtasida farq katta. U vaqtlari o'qishga topshiradiganlar ham kam, ballar ham shunga yarasha past bo'lgan. Kirishga imkoniyat ham yuqori bo'lgan. Endi-chi? Talab ham, ball ham yuqori. Qolaversa, savollar darajasi ham ancha murakkablashgan.

Go'zal PINYOZOVA

Bugungi ota-onalar oilada faqat moddiy ta'minotchi ekanini his qilib, tarbiya, inson ma'naviyati borasida ham o'rnatilgan muhimligini unutib qo'ymoqda.

N.ABDIDOYIYEVA

Bir tanishimning aytishicha, ixtisoslashtirilgan maktabda o'qiydigan o'g'li ingliz tili, rus tilidan yakuniy imtihonda "5", ona tilidan "4" baho olibdi. U quvonchga to'lib, shuni gapirib beryapti-yu, meni ona tilini bilmaydigan erangni kun yoshlari o'ylantiryapti!

Mavludaxon MUQIMOVA

So'nggi paytlarda aksariyat odamlarning ijtimoiy tarmoqdan bezib ketgani, seriallardan charchagani va yaqinlari bilan samimiy gurgullarning yo'qolib ketayotgani haqidagi achinishlari haqida ko'p eshitayapman. Ular achingani barobarida o'zini bezdirgan mana shu vositalarning me'yorini bilganida, ehtimol, samimiy suhbatlar ham o'zlarini aytganchalik yo'qolib ketmasdi.

Zebo RUSTAMOVA

Mushtariy muhokamasi

O'qituvchining dam olishga haqqi yo'qmi?

O'qituvchilar bugun majburiy mehnatdan ozod. Endi ular turli-tuman ommaviy ishlarga jalb qilinmayapti. Haqiqatan ham, majburiy mehnat bilan bog'liq harakatlar endi o'tmishga aylandi. Turli yumushlar o'qituvchilar ishtirokisiz ham bajarilmoqda. Mana navbatdagi o'quv yilida ham ular faqat o'z zimmasidagi vazifani ado etishdi, yaxshi kayfiyatda o'quv jarayonini yakunlashdi.

O'qituvchilar ham o'quvchilari kabi ta'tilni orziqib kutgan shekilli, bu davrda bajarishi kerak bo'lgan yumushlarni allaqachon rejalashtirib qo'yishibdi. To'g'ri-da, yil bo'yi maktabdan uzilmagan o'qituvchi o'zi, oilasi, farzandlariga ta'til payti vaqt ajratadi-da. Ammo o'qituvchilarning rejalari amalga oshmaydiganga o'xshaydi. Ijtimoiy tarmoqlarni kuzata turib shunday fikrga keldik. Nega dersiz? Sababini o'qituvchilarning o'zlaridan eshitamiz! "Mushtariy muhokamasi"ning navbatdagi mavzusi shu haqda.

Go'zal PINYOZOVA:

— Yaqinda maktabimizda yig'ilish bo'ldi. Bu yil nomiga mehnat ta'tiliga chiqishimizni va yoz bo'yi o'quvchilar bilan 5 tashabbus bo'yicha turli to'garaklar tashkil etishimizni aytishdi. Qiziq, o'qituvchilar qachon dam oladi? Biz to'garaklarga qarshi emasmiz, lekin hamma ishda ham belgilangan dam olish bo'lishi kerak-ku! Masalan, bu yil 4-sinflarni yuqori sinfga uchirma qildim. Shundoq ham avgustdan 1-sinflarni maktabga tayyorlay boshlayman. Uy-ro'zg'or ishlarini ham yozgi ta'tilda bafurja qilaman deb rejalashtirayotgan edim. Ammo ta'til bekor qilinganini eshitib, hafsalam pir bo'ldi. Bu kabi muammolar hamma joyda bor. Lekin haqiqatni yashirib, jabr chekib yashayveramiz. Eng achinarlisi mana shu!

G'ayrat QORABEKOV:

— Menimcha, respublikadagi barcha maktablarda 5 tashabbus bo'yicha to'garaklar tashkil etildi. O'qituvchilarning mehnat ta'tilidaman, deb mashg'ulotlarni o'tmaslikka haqqi

yo'q ekan. Bu ishlar yana tekshir-tekshirlar uchunmi? Qachon ko'zbo'yamachiliklarga chek qo'yiladi? O'qituvchi hech bo'lmaganda, 48 kungina dam olsin, sog'lig'ini tiklasin, asabini joyiga keltirsin. Axir, u ham tirik jon.

Ravshan MATMUSAYEV:

— Bu masala haqida men ham eshitdim. O'qituvchilar o'zaro kelishib ishlashi mumkin bo'lsa kerak. Ko'p bo'lmasa-da, oylik ham berilarmish-ku. Ammo ba'zi rahbarlar o'qituvchilarga "To'garak mashg'uloti o'tsangiz, o't yulish va boshqa mehnatlarga jalb qilmayman. Maktabga kelib, darsingizni o'tasiz-ketasiz", deya iddao qilgani ham haqiqat. Ba'zida ikkilanib qolaman: hali ham o'qituvchilar yelkasidagi majburiy mehnat bo'yinturug'idan qutulmadimikan?! Aslini olganda, bola 3 oy ta'til vaqtida bekorchi bo'lib qolmasin, degan maqsadda to'garak o'tish tashabbusi bilan chiqilgan bo'lsa kerak. Agar o'quvchi o'z ixtiyori kelsa, bu yaxshi. Lekin ularni majburlashni oqlab bo'lmaydi. Bu masalaga Xalq ta'limi vazirligi aniqlik kiritishini xohlardik.

GULCHEHRA:

— Mudirimiz tumandagi barcha direktor o'rinbosarlarini yig'ib, majlis o'tkazdi. Hech kimga ta'til yo'q, ko'rsatmani bajarasanlar, dedi. Agar kimda-kim ta'tilga chiqib, telefonini o'chirib qo'ygudek bo'lsa, 100 yil ishlagan taqirda ham, ishdan bo'shatilishini aytdi.

Matluba NAVRO'ZOVA:

— Bu bilan shundoq'am charchagan o'quvchilarni maktabdan, o'qituvchilardan bezdiramiz, xolos. To'garaklardan biror narsani chin ma'

noda o'rganishni kutish notabiyyi. Ta'til davrida o'qituvchilarning jon kuydirishini ham... Yana soxtalik, o'z-o'zini aldash.

Dildor**NURMUHAMMEDOVA:**

— Hamma narsaning o'z o'rni va payti bo'ladi. Ta'tilmi — ta'til, ishmi — ish. O'ylashimcha, bu o'qituvchining o'ziga bog'liq. U, avvalo, o'z haququqini himoya qila bilishi kerak. Bundan ikki yillar oldin mana shunday gap bor edi. Hatto yakshanba kunlari ham bola yig'ib o'tirishga majbur edik. Doim yuqoridagilar kelib, ta'tildagi odamlarning bor-yo'qligini tekshirishardi. Mening tushunishimcha, "Barkamol avlod"ning rejasini bajarish uchun o'qituvchilardan foydalanilyapti. Yuqoridagi topshiriqlarning bajarilishini ko'zlab noto'g'ri ish qiladiganlar ham bor.

Lobar YOQUBOVA:

— Qishloq bolasi yozgi ta'til davrida chorva, dala, bog' ishlarida ota-onasiga qarashadi. Kunini to'garak deb maktabda o'tguncha, uy ishlarini ma'qul ko'radi. Bola faqat o'qishnimas, vaqtda mehnatning mashaqqatini ham his qilgani yaxshi. Bir tarafdin o'ylab qarasa, bolalarning hammasi ham o'qimishli bo'lavermaydi. Balki yaxshi dehqon yoki chorvador bo'lar, balki tadbirkor...

Hafiza RASHIDOVA:

— Menimcha, 5 tashabbus joylarda boshqacha talqin qilinmoqda. O'quvchilar ham, o'qituvchilar ham ta'tilni kutishi rost. Hammaning o'ziga yarasha reja bor. Bolalar ta'til bo'ldimi, yabosinikiga boradi, oromgohlarda dam oladi. Bobo va buvilar nabiralarga hayot sabog'ini berishadi. Biz esa bolani ham, o'qituvchini ham ta'til vaqtida majburan to'garakka jalb qilmoqchimiz. Ko'p yillik hayotiy tajribamdan kelib chiqib aytadigan bo'lsam, bola ota-ona mehridan bahra olib, uy yumushlariga yordam bersa, qizlar onasidan, yigitlar

otasidan ro'zg'or ishlarini o'rgansa, bu turli to'garaklardan ko'ra afzalroq. O'qituvchilar ham o'z farzandlariga vaqt ajratsin. Yil davomida birovning farzandiga ta'lim-tarbiya beradi. Hech bo'lmaganda ta'til davrida o'z farzandlari bilan birga bo'lsin.

Dilfuza SUVONOVA:

— Ta'til o'z nomi bilan ta'til. To'qqiz oy turli fanlar bo'yicha o'qigan bolaning miyasiga dam berish kerak. Mazza qilib do'stlari bilan o'ynasin. Qarindoshlarinikiga borsin. Eng muhimi, ota-onasi bilan ko'proq muloqot qilsin... Ta'til davrida bolalarning aqliy yuklamasini kamaytirish kerak. Faqat badiiy kitoblarni mutolaasi bundan mustasno. O'qituvchi ham ta'tilda yetarlicha dam olmas ekan, yangi o'quv yilida puxta bilim berolmaydi. Yil — o'n ikki oy bolalar bilan shug'ullanishning o'zi bo'lmaydi. Bu haqiqiy mashaqqat.

Sh.ER GASHEVNA:

— Mehnat kodeksida ham ta'til davrida ishlaydiganlar uchun alohida bandlar mavjudki, bular qo'shimcha to'lovlar bilan bog'liq. To'garak o'tayotgan o'qituvchilarni moddiy rag'batlantirish kerak deb hisoblayman. Hech qanday rag'batlantirishsiz ishlagan ustoz jonini koyitmasligi aniq.

O'QITUVCHI:

— Bizda hatto to'garak ham pullik bo'ladi, deyshiyapti. O'quvchilarni tekin to'garaklarga jalb qilish qiyin-ku, pullik bo'lsa, bilmadim. Biz endi qayerdan o'quvchi yig'amiz, hayronman. Bu borada o'qituvchilarga bosim o'tkazilyapti. Agar to'garak mashg'uloti o'tmasalar, pedyuklamalarini o'chiramiz, deyshid rahbarlar. Direktorimizning aytishicha, bu vazirlikning buyrug'i emish.

"Marifat" muxbiri
Niginabonu SHUKUROVA
tayyorladi.

Pul bo'lsa, changalda sho'rva (mi?)

Yurtimizda barcha sohalarida keng ko'lamli islohotlar olib borilayotgan bir vaqtda ta'lim tizimi ham hech bir sohadan ortda qolmay, ildamlayapti. Qabul qilingan yangi konsepsiya, Prezident maktablari, xususiy maktablar va chet el OTM filiallarining ochilayotgani so'zimiz isbotidir. Ta'limda diskriminatsiya ijobiy bo'lishi mumkin. Ammo hozir uning zararli ko'rinishlari haqida fikr yuritmoqchimiz. Tizimga oid chiqarilgan so'nggi qarorlar bizni shunga undamoqda.

Eng avvalo, Prezident maktablari haqida to'xtalsak. Bu yangilik xalq ta'limi tizimida o'ziga xos inqilob bo'ldi. Hozir butun xalq ushbu maktablardan sifatli kadrlar yetishib chiqishiga umid bog'lamoqda. Ammo qabul jarayonida o'quvchilar baholar va hududiy kelib chiqishiga ko'ra, qabul qilinayotgani ba'zi qobiliyatli o'quvchilarning bu maktablarga bora olmasligiga sabab bo'layapti. Hamma hududlarda shunday maktablar ochilib, barchaga teng imkoniyat berilganda boshqa gap edi.

Keyingi masala katta muhokamalarga sabab bo'layotgan boshqa hududdagi maktabda tahsil olish uchun bir martalik undiriladigan boj. Bu degani — agar ota-ona farzandini boshqa hududdagi o'zi sifatli deb bilgan maktabda o'qitishni istasa, shu istagining haqqini to'lab qo'yishi kerak. To'lov summasi ham unchalik kichkina emas. Tabiiyki, bu qarorni qo'llab-quvvatlamayotganlar ko'pchilikni tashkil qilmoqda. Keling, avval bu qarorning qabul qilinishiga turki bo'lgan sabablarni o'rganib chiqsak.

Birinchidan, ko'plab ota-onalar o'z turarjoylariga yaqin hududdagi maktablardan ko'ngli to'lmaganligi uchun ham farzandini boshqa maktablarga joylashtiradi. Natijada o'z hududidagi maktablar o'quvchisi kamayib, poytaxt va markaziy hududlardagi maktablardagi o'quvchilar soni keskin oshib ketadi.

Ikkinchidan, bu korruptsiyani qonuniylashtirish demakdir. Shundoq ham ayrim maktab rahbarlari boshqa hududdan kelayotgan o'quvchini qabul qilish uchun pul so'rashi bugun

paydo bo'lgan gap emas. Korruptsiyani qonuniylashtirish esa allaqachon sinalgan usul. OTMlarga kirish imtihonlaridagi "super kontrakt" buning naqadar "to'g'ri" ekanini ko'rsatdi.

Ammo masalaning boshqa tomonlari borki, unga befarq qarab bo'lmaydi. Avvalo, bu Konstitutsiyamizga zid holat. Bosh qomusimizning 18- va 41-moddalarida ko'rsatilgan fuqarolar huquqlarining buzilishiga olib keladi.

Aslida, ko'p bora ta'kidlanayotgan bepul ta'lim ham biz o'ylaganimizdek bepul emas. Umuman soliq to'lamaydiganlar uchun bepul bo'lishi mumkindir, ammo barcha soliq to'laydigan fuqarolarning farzandlari uchun emas. Shunday ekan, endilikda pul to'lab farzandini boshqa maktabga joylashtirmoqchi bo'lganlar ta'lim uchun ikkinchi marta haq to'layotgan bo'ladi. Markaziy hududlardagi, ayniqsa, poytaxtdagi maktablarda o'quvchi soni belgilangan sig'imdan ancha ko'p ekan rost. Buni hatto maktab direktorlari faxr bilan aytadi: "Maktabimiz sig'imi 1000 nafar o'quvchiga mo'ljallangan bo'lsa ham, 1800 bola o'qiydi". Bu ham ta'lim sifatiga salbiy ta'sir qilayotgan omil sanaladi. Buning oldini olish uchun shunchaki sig'imdan ortiq o'quvchi olinmasligi kerak, xolos!

Ravshan MATMUSAYEV

Iste'dodga parvarish kerak!

O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasida "Ijod maktablari: tajriba, tahlil, istiqbol" mavzusida respublika ilmiy-amaliy seminari bo'lib o'tdi.

Prezidentimiz tashabbusi bilan tashkil etilgan 6 ta ijod maktabining bir yil davomida bosib o'tgan yo'li, tajribasi, muammo va yutuqlariga bag'ishlangan ushbu seminarda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi, Vazirlar Mahkamasi vakillari, Xalq ta'limi vazirligi mutasaddilari, Qoraqalpog'iston Respublikasi, Namangan, Jizzax, Farg'ona, Qashqadaryo, Andijon viloyatlari hokimlarining birinchi o'rinbosarlari, bu hududlardagi Is'hoqxon Ibrat, Ibroyim Yusupov, Hamid Olimjon va Zulfiya, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov, Muhammad Yusuf nomidagi ijod maktablari direktorlari, yozuvchi va shoirlar, uyushma faollari ishtirok etdi.

Iste'dodning paydo bo'lishi, shubhasiz, tabiat hodisasi. Samodan yombi kumush tarkibli meteorit tushganidek.

Iste'dodlilar — bashariyatning boyligi. Xuddi Zarafshondagi oltinlardek. Farqi iste'dodlilar insoniyatga chegara bilmas darajada naf keltira oladi. Navoiy, Sa'diy, Tolstoy, Gyote kabi.

Iste'dodlilar odam qo'li bilan yillar

davomida jam'arilgan elektr tokini chaqmoq bir chaqnashida bino qilganidek katta voqea. Ammo bu quvvatni o'zlash-tirib olish bizga hamisha ham nasib etmagan.

Iste'dod bahor yomg'iridan so'ng havoda bir muddat paydo bo'lib turadigan nodir gaz — ozon singari tansiq.

Bir donishmand zotning ushbu so'z-larning uzviy davomidek bo'lgan mana bu o'g'itini tinglang: "Iste'dodli kishilarni asrang, iste'dodsizlar o'zlarini o'zlarini eplay oladilar. Iste'dodsizlar o'zaro til topisha oladilar".

Barchamiz shohid bo'lib turgan ko'z-day haqiqatni qisqagina sanab o'tsam.

Mamlakatimiz rahbari har bir viloyatga bir million fondan kitob yetkazib berish lozim degan tashabbus bilan chiqdi. Tag'in, "Bugun bitta kitob o'qib o'tirgan bola ertaga o'ntalab televizor ko'rib o'tirgan bolani ortidan ergashtiradi", deyildi ham. Chindan ham butun dunyoda 3 foizgina fikrli (kitob ko'rgan) kishilar bor ekan va ulargina jamiyatlarini idora qiladilar.

"Yosh kitobxon" tanlovining g'olibiga mashina sovg'a qilinsa, bu unga emas,

kelajagimizga berilgan tuhfa. Buni tushunish shart!

Mamlakatimizning turli manzillarida adabiyotimiz va madaniyatimizning atqo-li siymolari nomidagi butun boshli ijod maktablari tashkil etilganiga ham bir yildan oshiq muddat bo'ldi.

Ammo natija qanday? Qanday qarq etgan iste'dod sohibini ko'rdik? Bu savol-larga javob berishdan avval bir narsani aniqlab, tushunib olish shartga o'xshaydi.

Gap shundaki, adabiyotga mehri, iste'dodi bor yoshlarni yig'ib, ularni tarbiyalashdan mudom nima? Nega bu masala davlat darajasiga ko'tarildi? Bu maktablar Xalq ta'limi vazirligi va Yozuvchilar uyushmasi hamkorligida tashkil etilishidan muddao qanday?

Ongli ravishda tushunib olishimiz zarur: har bir millatning, muayyan xalq-ning olamdagi o'rmini ko'rsatadigan sanoqli shaxslar bo'ladi. Bunday zotlarga ega bo'lmagan xalq yo'qlikka yuz tutadi. Bunday shaxslarning vazifasi esa yagona: millatning madaniyatini yuksaltirish. Xalqni ma'nan ko'tarish. Agar xalq shu madaniyatga erishmasa, uning tabiat ato qilgan yer osti va yer usti boyligi ham, jam'argan xazinalari ham asta-asta qo'ldan ketadi. Shu ma'noda, madaniyatning o'q tomiri bo'lgan adabiyotdagi shaxs-larning tarbiyasi, iqbolini o'yab tashkil etilgan bu maktablarning qimmatini yanada ortib ketadi.

Tag'in bir necha mulohazalar bor: "Bizning tariqatimiz — gurunlarimizdi" degan Bahouddin Naqshband hazrat-larining atrofidagi shogirdlar uchun chinakam ijod maktabi shu pir tilga olgan gurunlar edi.

Jomiy va Navoiy bog' oralab yurgan pallada, Navoiy yangi tashbeh aytdi: "Tovuslar ko'zyoshlari bilan qo'shilur!". Bu so'zlardan ta'sirlangan Jomiy hazrat-lari, bu so'zning badiiy jihatdan naqadar yangi topilma ekanini tasdiqlagan holda, noziklik bilan e'tiroz ham qiladi: "Tovuslar ham boshqa parrandalar kabi qo'shilurlar". Ustozning gapi tugamay turib, bog' devori osha ikkita — biri xo'roz, biri makiyon tovus uchib kelib ikki shoir qoshiga

qo'nadi va Jomiy aytganidek, o'zga parrandalar kabi birlashadi. Bu suhbat va tonggi bog'ni to'ldirgan taassurot yillarga tatirlik ijodiy saboq edi.

Pushkinning zahmatkash enagasi Arina Radionovna menga butun bir maktabning sohibasidek tuyuladi hamisha. Xuddi otashin shoir Hamid Olimjonning mehriboni Komila ayadek.

"Yozuvchiga baxtsiz bolalik kerak", deb hisoblaydigan M.Gorkiyda ham o'ziga xos ijod maktabi mavjud edi. Bu maktab muallimasi bo'lg'usi adibga kitob o'qishni taqiqlab, shamlarni yashirib tashlovchi qattiqqo'l beka edi, ehtimol.

Bu so'zlar qisqacha tarixiy dalillardir. Bulardan bir nozik sirni uqish mumkin. Hamisha bo'lgani kabi bugun ham "Talent egasi hech qayerda o'qishi shart emas", "Shoirmo o'qitishda mantiq yo'q", deb qarovchi yoshlar, yoshlarki, olovdek porillab adabiyotga da'vo qilib turganlar bor. Ularga ham javob tabiatning o'zida tayyor: deylik, yovvoyi tabiat bag'ridan noyob bir daraxt turi topildi. U agar Rizamat otadek mohir bog'bonning qo'lga tushsa, uni parvarishlab, butab, chirmab hosilini elga yetkaza oladi. Agar bir qosir o'tinchining qo'lga tushsa, bir choy qaynashiga yetgulik "pov" etgan olov bo'ladi.

Xulosa shulki, iste'dod egasi o'qishi, toblanishi, qattiqqo'l va fidoyi ustoz qo'lida pishishi shart. U davra ko'rishi, muqim intizom bilan mutolaa va ijod zavqiga ko'milishi zarur. Aks holda, yog'i tugagan pilikdek avval qurumlanib, qora tutun chiqaradi, so'ngra... so'nadi. Anglamoq lozimki, ijodiy zavq-shavq, ilhomning o'tli to'lg'og'i bilan temirdek mustahkam tartib egiz bo'lmasa, shoir aytganidek, qarshimizda erib bitar sham!

Bunga misollar juda ko'p.

Bugun zamon o'zgardi. Esini tanigan odamni ham yo'ldan ozdiradigan manbalar bisyor. Ilhomga esh, tabiatan oqko'ngil bo'lgan, hammani o'zidek o'ylovchi iste'dodli yoshlarni, inchunkin. Noyob nihol topildi! Unga unumdor zamin ham mavjud. Endi uni har tomonlama parvarishlash zarur. Kuni kecha tashkil etilgan seminardan olgan taassurotlarim shunday bo'ldi.

Shodmonqul SALOM,
O'zbekiston Yozuvchilar
uyushmasi a'zosi.

Ustoz-shogirdlik – professional jurnalistika uchun yagona yo'l

O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universitetida O'zbekiston jurnalistlar ijodiy uyushmasi qoshidagi Yosh jurnalistlar kengashining "Matbuotda "ustoz-shogird" an'anasi: yutuq va muammolar" mavzusidagi yig'ilishi bo'lib o'tdi.

Anjumanda qator respublika nashrlari bosh muharrirlari, universitet xodimlari va talabalar ishtirok etdi. Asosiy gap universitet ta'limidan chiqib tahririyat muhitiga moslashishga qiyalayotgan talabalarga yanada keng imkoniyatlar yaratish xususida bo'ldi. Bosh muharrirlar va amaliyotchi talabalar o'rtasida erkin muloqot muhiti o'rnatilishi ikki avlod vakillari uchun ham foydadan xoli bo'lmasligi aytili. Talabalar bilan ishlash borasida muvaffaqiyatli ish olib borayotgan tahririyatlar tajribasi o'rganilishi ma'quullandi. Yosh ijodkorlar kengashining faoliyatini

kengaytirish muammolardan biri ekani ta'kidlandi. Ustoz jurnalistlar talabalar savollariga javob berar ekan, ular orasidagi masofa yaqqol ko'zga tashlandi. Katta avlod vakillaridagi mulohazakorlik, bosiqlik bugungi zamon hodisalari tezkor izoh talab qilayotgan sharoitda pand berganidek, yoshlardagi shoshqaloqlik va tezkorlik masalaning asl mohiyatini tushunishga to'siq bo'lib qolishi mumkinligi ayni haqiqat. Xo'sh, bunday vaziyatda nima qilish kerak? Bu savol barcha yig'ilganlarning xayolidan o'tgan bo'lsa, ajabmas.

Jurnalistik ta'lim to'ldira olmayotgan talabalaridagi bo'shliqni tahririyat mahorat maktablari to'ldira oladimi? "Boshlang'ich ta'lim" jurnali bosh muharriri Halim Saidov yoshlarni shijoatni yo'qotmaslikka, oldinga intilishga chaqirdi. Shundaygina milliy matbuotimizda yangi davr boshlanishi mumkinligini ta'kidladi. "Qishloq hayoti" gazetasi bosh muharriri Chori Latipov talabalarning tahririyat eshigini qoqib kelmasliklaridan yozg'irgan bo'lsa, Yosh jurnalistlar kengashi raisi

Faxriddin Karimov talabalardan birining savoliga javob berar ekan, matbuotning internet nashrlariga nisbatan jimlikka moyilligi sababini ochiqlagandek bo'ldi.

Suhrab ZIYODOV,
"Ma'rifat" muxbiri

Maktab muhiti

Kuzatuv kengashi

maktabda kuchli jamoatchilik nazoratini o'rnatadi

Davlatimiz rahbarining 2018-yil 5-sentabrdagi "Xalq ta'limini boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoniga muvofiq, umumta'lim muassasalarida korporativ boshqaruv va jamoatchilik nazoratini kuchaytirish maqsadida ota-onalar, sobiq bitiruvchilar, homiylar va boshqa jamoatchilik vakillaridan iborat kuzatuv kengashlari tashkil etildi.

Kengash faoliyatidan xabardormisiz?

Bugun xalq ta'limi tizimidagi har bir umumta'lim maktabida shunday kengashlar faoliyat yuritmoqda. Xalq ta'limi vazirligining umumiy o'rta ta'lim muassasalari faoliyatini muvofiqlashtirish boshqarmasi boshlig'i Erkin Murodov bu haqida batafsil ma'lumot berdi.

— Farzandi taqdiriga bee'tibor bo'lmagan ota-ona ushbu kengash faoliyatini yaqindan tanishib, o'z munosabatini bildirishi lozim, — deydi E.Murodov. — Kengashning maqsadi ta'lim jarayoni va maktab moliyaviy-xo'jalik faoliyatining shaffofligini ta'minlash, o'quvchilarning sifatli ta'lim olishi, ularga tegishli shart-sharoit yaratish hamda ta'lim-tarbiya jarayonini qo'llab-quvvatlashdan iborat. Mazkur kengashlar Xalq ta'limi vaziri tomonidan 2018-yil 26-dekabrda tasdiqlangan Umumiy o'rta ta'lim muassasasining kuzatuv kengashi haqidagi namunaviy nizom asosida faoliyat ko'rsatadi. Vazirlik tasarrufidagi barcha umumiy o'rta ta'lim muassasalari uchun tatbiq etiladigan kengashlar yuridik shaxs hisoblanmaydi va davlat ro'yxatidan o'tkazilmaydi.

Dastlab har bir sinfda ota-onalar yig'ilishi o'tkaziladi. Unda ta'lim muassasalarida kuzatuv kengashi tuzish qonun-qoidalarini tushuntirilib, maktabning umumiy yig'ilishida ishtirok etish uchun kamida bir nafar vakil saylab olinadi. Mazkur vakillarga yig'ilish qarori bilan maktabning umumiy yig'ilishida sinf ota-onalarining manfaatlarini ifoda etish, muhokamalarda faol qatnashish va qaror qabul qilish davomida ovoz berish vakolatlari topshiriladi. Agar ota-onalar orasida vakillikka munosib nomzod topilmasa, a'zolikka tavsiya etilmasligi ham mumkin.

Shundan so'ng maktabning umumiy ota-onalar yig'ilishi o'tkaziladi va unda kengash haqidagi nizom, uning maqsadi, vakolatlari tanishtirilib, kengash tarkibiga tavsiya etilgan nomzodlar ko'rib chiqiladi hamda ochiq ovoz berish yo'li bilan saylanadi. Kengash 7 nafardan kam bo'lmagan, ammo cheklanmagan toq sondan iborat tarkibda tuziladi. Uning tarkibiga o'quvchilarning ota-onalari orasidan kamida 2 nafar, sobiq bitiruvchilar orasidan 2 nafar va nafaqadagi sobiq pedagoglar orasidan 1 nafar hamda homiylar orasidan 2 nafar a'zo kiritiladi.

Shuni yodda tutish kerakki, maktab direktori yoki o'rinbosarlari, shuningdek, ularning yaqin qarindoshlari kengash a'zosi sifatida saylanishiga yo'l qo'yilmaydi. Uch yil muddatga saylanadigan tarkib har o'quv yili boshida qayta ko'rib chiqilishi mumkin. Mazkur kengashning birinchi yig'ilishi tuman (shahar) xalq ta'limi bo'limlari tomonidan tashkil etiladi. Unda a'zolar orasidan ochiq ovoz berish orqali kengash raisi va kotibi saylab olinadi.

Saylangan rais kengash yig'ilishlarini chaqirish, o'tkazish va unga boshchilik qilish, chiqarilayotgan

qaror, tavsiyanoma va bayonnomalarni imzolash, ularni to'g'ri va to'liq rasmiylashtirish uchun mas'ul hisoblanadi. Shuningdek, kengash yig'ilishi o'tkazilishidan kamida 10 kun oldin a'zolari xabardor qilish ham raisning zimmasida. Kuzatuv kengashi yig'ilishlari kamida uch oyda bir marta o'tkazilishi shart.

Shuni yodda tutish kerakki, **kengash faoliyatiga tuman (shahar) xalq ta'limi bo'limi aralashmaydi va kengash unga hisobdor emas.** Kengash faoliyati bo'yicha ma'lumotlarni har chorakda ta'lim muassasasining rasmiy veb-sayti, ommaviy axborot vositalari yoki ta'lim muassasasining barcha ko'rishi mumkin bo'lgan joyiga joylashtirish tavsiya etiladi.

Maktab direktori kengash ishini tashkil qilish, xususan, hujjatlarni rasmiylashtirish va saqlash uchun zarur bo'lgan xona, ta'lim muassasasi faoliyati bilan bog'liq ma'lumotlar hamda kanselyariya jihozlari bilan ta'minlash uchun mas'ul hisoblanadi.

Maktab direktorini ishdan bo'shatish va yangi nomzod tayinlashda qatnashadi

Kuzatuv kengashi umumta'lim maktabi direktori lavozimiga nomzod tanlash(saylash)da ishtirok etadi. Endilikda maktab direktorligiga nomzodlar kuzatuv kengashi tomonidan ko'rib chiqiladi va tasdiqlanadi. Bu bir necha bosqichda amalga oshiriladi.

1-bosqich: tuman (shahar) xalq ta'limi bo'limi yoki hududiy boshqarma tomonidan vakant bo'lgan umumta'lim maktabi direktori lavozimi bo'yicha vazirlikning ish.uzedu.uz saytiga e'lon beriladi.

2-bosqich: tuman (shahar) XTB e'lon bo'yicha murojaat etgan nomzodlar orasidan hududiy boshqarma orqali umumta'lim maktabi direktori lavozimi uchun ta'lim muassasasidagi kuzatuv kengashiga kamida uch nafar nomzod tavsiya etadi.

3-bosqich: tavsiya etilgan nomzodlar kuzatuv kengashi a'zolari tomonidan o'rganilib, eng munosibi ochiq ovoz berish yo'li bilan direktor lavozimiga saylanadi.

4-bosqich: kuzatuv kengashi tomonidan saylangan nomzodning lavozimiga tayinlanishi to'g'risidagi tuman (shahar) XTBning rasmiy xati va kengashning barcha a'zolari imzosi bilan tasdiqlangan bayonoma hududiy xalq ta'limi boshqarmasiga yuboriladi.

5-bosqich: hududiy xalq ta'limi boshqarmasi boshlig'i tomonidan kengash bayonnomasi asosida saylangan xodimning maktab direktori lavozimiga tayinlanishi haqida buyruq chiqariladi va mehnat shartnomasi imzolalanadi.

Kengash a'zolari tomonidan nomzodga qarshi ovoz berilgan taqdirda, uni direktorlik lavozimiga tayinlashni rad etish haqida nomzodni tavsiya etgan Xalq ta'limi vazirligi yoki uning hududiy boshqarmalariga ma'lum qilinadi.

Shuningdek, kengash maktabda ijtimoiy-ma'naviy muhitning buzilishi, ta'lim sifatining pasayib ketishi, tizimli muammolar yuzaga kelishi, pedagoglar bilan ma'muriyat o'rtasida yoki ota-onalar bilan ma'muriyat o'rtasida nizoli holatlar kelib chiqqan taqdirda, maktab direktorini lavozimidan ozod etish bo'yicha hududiy boshqarmalarga taklif kiritadi.

Bundan tashqari, kengash ta'lim muassasasining moliyaviy hisobotlari, homiylik va xayriya mablag'larining kirim qilinishi hamda sarflanishi haqidagi ma'lumotlar bilan tanishish vakolatiga ega. Bu jarayon ham bir necha bosqichda amalga oshiriladi:

1-bosqich: kengash raisi ta'lim muassasasining tegishli davrdagi moliyaviy faoliyati bo'yicha maktab direktoridan yoki tuman (shahar) XTBdan tegishli moliyaviy hujjatlar — xarajatlar smetasi, shartnomalar, to'lov varaqalarini so'rab oladi.

2-bosqich: kengash a'zolari budjetdan tashqari mablag'lar bo'yicha daromadlar va xarajatlar smetasini ko'rib chiqib, maktab rahbariga o'z takliflarini beradi hamda taqdim etilgan moliyaviy hujjatlarni o'rganib, rejalar, sarf-xarajatlarning maqsadli amalga oshirilganini tahlil etadi.

Shuningdek, pullik xizmatlar narxlari va ushbu narxlarning shakllanishiga asos bo'lgan barcha hisob-kitob (kalkulyatsiya)larni hamda tushgan mablag'larning xarajatlar turi bo'yicha ish haqi va undan ajratma uchun to'lovlarga, mashg'ulotlarni tashkil etish uchun moddiy-texnik bazani mustahkamlashga, shuningdek, maktabning rahbar va pedagog xodimlarini moddiy rag'batlantirishga, kommunal to'lovlarga maqsadli sarflanishini o'rganib chiqib, maktab rahbariga o'z takliflarini bildiradi.

3-bosqich: kengash yig'ilishida (chorakda bir marotaba) maktabning moliyaviy faoliyati yuzasidan maktab direktorining hisobotlarini tinglab boradi.

4-bosqich: kengash a'zolari maktabning umumiy ota-onalar yig'ilishida maktabning moliyaviy faoliyati, byudjetdan tashqari topilgan va homiylik mablag'larining maqsadli sarflanishi haqida axborot berib boradi.

5-bosqich: kengash a'zolari qo'shimcha kirim manbalarini topish, budjetdan tashqari tushumlarni ko'paytirish, homiylik mablag'larini jalb etish, moliyaviy faoliyatning shaffofligini ta'minlash yuzasidan maktab direktoriga tavsiyalar berib boradi.

6-bosqich: maktabning moliyaviy faoliyatida noqonuniy xatti-harakatlar, mablag'larning maqsadsiz sarflanishi yoki noqonuniy o'zlashtirilishi, noqonuniy pul yig'ish kabi holatlar aniqlangan taqdirda, Xalq ta'limi vazirligining audit xizmati va boshqa huquqni muhofaza qiluvchi idoralarni xabardor qiladi.

Maktabda noqonuniy pul yig'imiga yo'l qo'yilmaydi

Kengash ta'lim muassasasi direktori va direktor o'rinbosarlarining boshqaruv faoliyati, ta'lim-tarbiya jarayonining sifatli tashkil etilishi hamda o'quvchilar va ularning ota-onalaridan noqonuniy pul yig'implari undirilmasligi bo'yicha jamoatchilik nazoratini o'rnatadi. Ta'lim muassasasida o'quvchilar va ularning ota-onalaridan turli sabablar bilan kengash a'zolari, ta'lim muassasasi rahbari va boshqa xodimlar tomonidan pul mablag'larini yig'ish qat'iy qat'iy taqiqlanadi.

Kengash a'zolarining nizomda belgilanmagan vakolatlarga ega bo'lishiga, maktab direktorining qonunda belgilangan vakolatlarga aralashishiga yo'l qo'yilmaydi. Kengash o'z vakolati doirasiga kirmaydigan ishlarga aralasha, vazifalarini to'liq ta'minlay olmasa, Xalq ta'limi vazirligi yoki uning hududiy boshqarmalari tomonidan tarqatib yuboriladi va yangi tarkib qayta shakllantiriladi.

Xuddi shuningdek, kengash faoliyatiga ta'lim muassasasi rahbari, hududiy boshqarmalar, mahalliy hokimliklar va boshqa tashkilotlarning aralashuviga yo'l qo'yilmaydi. Kengash raisi, kotibi va a'zolari jamoatchilik asosida amalga oshiradigan kengashdagi faoliyati yuzasidan intizomiy javobgarlikka tortilishi mumkin emas.

Ona tilimiz unutilmasin!

Farzandlar maktabga chiqish davrida oila kattalari oldida bir necha muammo paydo bo'ladi. Shulardan biri — bolaning qaysi maktabga borishi. Bu masalada oilaviy bahs kechadi. Avvallari ko'pchilik yashash manziliga yaqin maktabda o'qir edi. Hozir esa ota-onalar bolalarini qaysi maktabda ta'lim yaxshi berilsa, o'qituvchi-murabbiylari yaxshi bo'lsa, o'sha maktablarda o'qitishga harakat qiladi. Shu sabab, bola ovora, ota-ona ovora, ortiqcha transport xarajatlari va hokazo.

Eng achinarlisi, uzoq masofadagi maktabga qatnayotgan bolaning ham, farzandini olib borish va olib kelish uchun ota-onalarning ham ko'p vaqti yo'lga ketadi. Amerikaliklarda bir ibora bor: "Vaqt — bu pul". Yo'lga ketgan vaqt hisobiga bolalar dars qilsa, bilimi oshadi va jamiyat rivoji uchun bu qo'shimcha kuch bo'ladi. Shu o'rinda bir taklifim bor: har bir tumandagi maktablar reytingini tuman hokimining ishiga baho berish asoslaridan biriga aylantirish kerak.

So'nggi paytlarda bolalarni o'zbek yoki rus maktablarida o'qitish hamda ona tili ta'limi masalasi ko'p bor muhokama qilindi. Sobiq ittifoq davrida farzandini rus sinfiga bergan oilalar bunga sabab sifatida majlislar rus tilida bo'lishi va xizmat shohsupasidan ko'tarilish uchun rus tilini bilish shartligini uqtirar edi. Hech kimning biron farzandini qanday tilda o'qitishni maslahat berishga haqqi yo'q. Lekin mustaqilligimizga 28 yil to'layotgan bir davrda o'zbek tili davlat tili bo'lishiga qaramay, nima uchun farzandlarimizni boshqa tilda o'qitiladigan sinflarga berayotganimiz tushunarsiz.

Butun dunyo tan olgan dog'istonlik shoir Rasul Hamzatov "Mening Dog'istonim" asarida "Tillarni osmondagi yulduzlarga o'xshataman. Bu yulduzlarning hammasi qo'shilib bahaybat bir yulduz bo'lishini sira istamasdim. Osmonga bitta quyosh, bitta oy yetadi. Yulduzlar o'z jilvasi bilan go'zal. Har bir insonning o'z yulduzi bo'lsin. Mening yulduzim — o'z ona tilim, avar tili. Men uni sevaman. Kichkina tog'da ham katta oltin koni bo'ladi, deydingan geologlarga ishonaman. Tog'lik xotinalar bir-birini qattiq qarq'aganda: iloyim bolalaring ona tilidan judo bo'lsin, deyishadi", deb yozgan.

Shoir nasriy asarini davom ettirib, yana bir voqeani hikoya qiladi: "Parijda dog'istonlik rassomni uchratib, qoldim. Bu odam inqilobdan keyin ko'p o'tmay Italiyaga ketib qolgan, o'sha yerda italyan qiziga uylanib, qolib ketgan ekan... Tog'lik yurtning urf-odatlariga

o'rgangan rassom begona yurtga ko'nika olmabdi. Jahon kezish boshlanibdi. Lekin qayga bormasin, ona yurt sog'inchi uni tark etmabdi. Men bu sog'inchning ifodasini ko'rmoqchi bo'ldim va chizgan suratlarini so'radim...

Boshqa suratda tikanak ustiga qo'ngan qush tasvirlangan. Qush sayrab turibdi. Suratga mahliyo bo'lib qolganimni ko'rgan rassom menga tasvirning ma'nosini tushuntirdi:

— Bu qadimiy avar afsonasidan olingan.

— Qanday afsona?

— Kunlardan bir kuni sayyod bir qushni ushlab olib, qafasga solibdi. Tutqun qush qafasda yotib erta-yu kech "vatan, vatan, vatan", deyeribdi. Sayyod o'ylabdi: "Menku bu qushni oltin qafasga soldim. Doni, suvi doim muhayyo. Shunda ham "vatan, vatan", deydi. Demak, buning vatani dunyoda tengsiz ajoyib bir gulshan bo'lsa kerak. Kel, qo'yib yuboray-chi, qayoqqa ucharkan. Men ham o'sha ajoyib gulshanni bir ko'ray". Shu xayol bilan sayyod oltin qafasni ochib, qushni qo'yib yuboribdi. Qush bo'lsa, parr etib uchibdi-yu, o'n qadamcha naridagi tikanzorga qo'nibdi. Sayyod borib qarasa, qush uyasi o'sha tikanalar orasida ekan. Men ham, — deb gapni tamomladi rassom, — mana shu qafasdan o'z vatanimga intizor tikilaman.

— Yurtimizga qaytsangiz bo'lmaydimi?

— Vaqt o'tgan. Men bir zamonlar o'z yurtimdan qaynoq yurak bilan chiqib ketgan edim. Endi unga quruq suyak bilan kirib borishim — nomus.

Parijdan qaytgach, rassomning uyini topdim. Qarangki, onasi hali barhayot ekan. Qarindosh-urug'lari to'planib mening hikoyamni g'amgin bosh egib eshitishdi. Ular vatangado o'g'ilning gunohini kechganday edilar. Qayerda bo'lsa ham tirik ekanidan xursand edilar. To'satdan onasi so'rab qoldi:

— Sizlar avarcha gaplashdinglarmi?

— Yo'q. Biz tarjimon orqali so'zlashdik. Men ruscha, o'g'ling fransuzcha gapirdi.

Ona qora ro'mol bilan yuzini bekitdi. Odatda onalar o'g'lining o'lganini eshitganda shunday qilishadi... Uzoq sukutdan keyin ona shunday dedi:

— Sen yangilishibsan, Rasul, mening o'g'lim o'lib ketgan. Sen ko'rgan mening bolam emas. Mening o'g'lim onasi o'rgatgan tilni unutmas edi".

Naqadar dahshatli, shu bilan birga, tarbiyaviy ahamiyatga ega hikoya. Boshqa yurtlarni orzu qilib yurgan, o'z tilini unutayotgan yurtdoshlarimiz bu kitobni o'qisa, foydadan xoli bo'lmaydi.

Filologiya fanlari doktori, professor Muhammadjon Imomnazarovning O'zbekiston Qahramoni, xalq shoiri Erkin Vohidov tavalludining 80 yilligi munosabati bilan shoirning "So'z latofati" kitobiga atab yozgan risolasi hammamiz uchun qadrlil bo'lgan shoir to'g'risida iliq so'zlar, esdaliklar qayd etilgan. Risolada bolalarning kitob o'qishi to'g'risida ham fikr yuritilgan. Shuningdek, muallif o'sha dolzarb masalani ko'taradi: farzandlarimizni rus sinfiga berish kerakmi yoki o'zbek sinfiga? Haqiqatan ham, bu dolzarb masala. Ushbu risolada qayd etilishiga ko'ra, nabirasini rus sinfiga bergan va bu orqali paydo bo'layotgan muammolarni sanab o'tgan. Ammo nega baribir bu yo'l tanlanyapti? O'ylab ko'raylik, nufuzli idoralarda, diplomatik munosabatlarda, biznes kompaniyalarida va shu kabi idoralarda hisobot rus tilida olib boriladi. Rus tilini shunchalik zarur deb bilsak, maktabda bu fan dars soatini ko'paytirish kerakdir, balki. Fikrimcha, o'zbek sinfimi yoki rus sinfimi farqi yo'q, bu sinfdagi bolalarning bilimi yuksak bo'lishi uchun biz ota-onalar, mutasaddi tashkilotlar sharoitini yanada yaxshilashimiz lozim. Ishonchim komil, bu sarf-xarajatlarni o'zini yaqin yillar ichida o'qaydi. Falsafada shunday fikr bor: "Eng katta foyda keltiradigan sarf-xarajat — bu bolalarning bilim olishiga sarflangan sarf-xarajattir".

Shu kunlarda bolalarni kitobxon qilish uchun ko'p ishlar qilinayapti va bu ishga kim mas'ul degan so'zlar ham yangrayapti. Ba'zilar ota-ona, desa, boshqalar maktab, deb uqtirishayapti. Men yana sevimli shoirimiz E.Vohidov ijodiga murojaat qilaman:

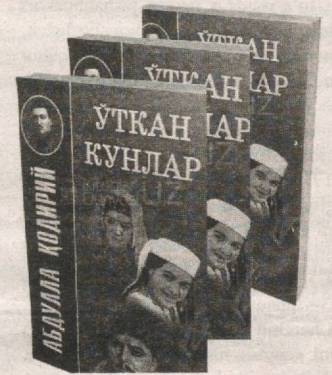
**Farzandlarni biz ne uchun
Keltiramiz dunyoga,
Aql-u qalbin, umr-u baxtini
To'ldirmasak ziyoga?**

Ota-onaning farzandi oldidagi mas'uliyatini bundan ortiq ifodalash qiyin, nazarimda.

Abdukurim ABDULLAYEV,
kimyo fanlari nomzodi

Kitob nashr etishning ham o'z etikasi, tartib-qoidalari bor. Biroq bugun ayrim eng katta nashriyotlar ham bejirim, xatosiz, kitobxonni o'ziga chorlaydigan kitoblarni sotuvga chiqarish bilan ovora bo'lib, muhim bir jihatni e'tibordan chetda qoldirmoqda — kitob muqovasi ham ko'p narsani hal qiladi. Nashriyot chiqargan mahsulotidan zarar ko'rmasligi lozim. Nashriyot ishi igna bilan quduq qazishdek gap. Baribir ilm ahlining ko'nglini bir narsa xotirjam qiladi: axir, kitoblarni ko'paytirib sotishdan savobliroq ish bor ekanmi?

Kitobxon tasavvuriga daxl qilmang

Keyingi paytda kitob nashr etishda urfga kirayotgan bir holat bizni benuhoyat tashvishlantirayotir. Qo'limizga olgan "O'tkan kunlar" kitobiga 14—18 yoshli kitobxon nigohi bilan qaraymiz. Tamom. Endi kitobni o'n marta o'qigan taqdirda ham bu chanqoq ko'ngil oynasida Otabek va Kumush xuddi kitob muqovasidagidek aks etib turadi. Butun respublika bo'ylab tarqalgan kitobni necha kishi o'qisa-da, bir xil tasavvur qoldiradi. Muqova aslida nima maqsadda bu ko'rinishga keltirilgan bo'lmasin, faqat tasavvurning biqiq va siqqligiga xizmat qilmoqda.

Muqova nashriyot manfaatlariga xizmat qilar ekan, balki xodimlarga birday ma'quldir. Nafaqat nashriyot xodimlariga, kino san'ati ustalariga ham juda ma'qul ko'rinadi, albat. Axir, muqova badiiy asardan ko'ra, filmning birlamchi ekanidan darak berib turgandek. Qolaversa, kitob ayni vaqtda filmning reklamasiga to'liq xizmat qilib turibdi. Takror aytish lozimki, asar va film hech qachon bir-birini to'ldirolmaydi.

Bugun yoshlarimizga adabiyotimizda yaratilgan yirik-yirik romanlar mazmuniga oid biror savol berib ko'rsak, butun sujetning yarim-yortisiga tayanib suratga olingan film taassurotlari bilan javob beradi. Nazarimda, bundan keyin filmga aylangan asarlarni qayta nashr etayotgan mutaxassislar san'atkorlar suratini muqovaga joylashtirmasalar, maqsadga muvofiq bo'lardi. Ming turfa olamda ming turfa odam yashar ekan, badiiy asarni mutulaa qilayotgan har bir kitobxon uni o'z tasavvurida jonlantirgani ma'qul.

Ma'mura ZOHIDOVA,

O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi
Yoshlar bo'limi bosh mutaxassisi

O'ylab ko'raylik, nufuzli idoralarda, diplomatik munosabatlarda, biznes kompaniyalarida va shu kabi idoralarda hisobot rus tilida olib boriladi. Rus tilini shunchalik zarur deb bilsak, maktabda bu fan dars soatini ko'paytirish kerakdir, balki.

Siyosat, urush va adabiyot

Cherchill hayotining mazmuni shu uch so'zda mujassam

(Davomi. Boshi o'tgan sonda.)

Oradan bir yil o'tib, u Kempbell-Bannerman hukumati mustamlaka ishlari bo'yicha vazir o'rinbosari lavozimiga tayinlandi. Shundan boshlab, Cherchill mag'lub Burlar respublikasi konstitutsiyasini qayta ishlashga kirishdi.

1908-yilga kelib, Bosh vazir Kempbell-Bannerman sog'lig'i bilan bog'liq muammolar tufayli xizmat vazifasidan ketdi. Natijada mahkamada qayta qurish boshlandi: Cherchill savdo-sotiq va sanoat vaziri lavozimiga tayinlandi.

Shu yili Cherchill Askvit mahkamasining ijtimoiy reforma qilishiga ishonanglar qatorida turib, eng kam ish haqi to'g'risidagi qonun tashabbuskori bo'ldi. Ushbu hujjat tayyor bo'lgach, ko'pchilikning bosimi bilan qabul qilindi va ilk bora Angliyada bir kunlik ish vaqti me'yori hamda mehnat uchun to'lanadigan haq kvotasi qat'iy belgilandi.

1910-yili Uinston 35 yoshida Angliyadagi eng obro'li lavozimlardan birini egalladi — ichki ishlar vaziri etib tayinlandi. Maoshi 5000 funt bo'lgani bois Cherchill adabiy jarayondan 1923-yilga qadar uzochlashdi.

Cherchill politsiya boshlig'i sifatida o'zini «qayta» namoyon etdi. Xususan, 1911-yil yozida bandargoh ishchilari va dengizchilar ish tashlashini, avgustda Liverpulda ro'y bergan ommaviy ish tashlashni bostirdi. Ammo bu xalqning batar g'azabini qo'zg'adi. Ko'p o'tmay, mamlakat poytaxti Londonda ham temiryo'chilar ish tashladi. Shaharlarda hukumat vakillari va politsiya bilan to'qnashuvlar avj oldi. Nihoyat, Cherchill 50 ming askar bilan vaziyatni o'nglashga kirishdi. Keyin yuqori lavozimli rahbarlar aralashuvi bilan namoyishlar bartaraf etildi.

Shu paytda Angliya va Germaniya munosabatlari ham tobora sovuqlashib borar, tashqi siyosatdagi muammolarni hal etish Cherchillning zimmasida edi. U buning eng osan va maqbul yo'lini topdi — eng yaxshi harbiy mutaxassislardan olingan g'oya va ma'lumotlarni jamlab, «Qit'a muammolarining harbiy jihatlarini to'g'risida»gi memorandumni yozdi va bosh vazirga taqdim etdi. Ushbu hujjat Uinstonga muvaffaqiyat keltirdi. U rahbarlar ko'z oldida puxta harbiy bilimga ega, oqil va dono mutaxassis sifatida namoyon bo'ldi. 1911-yilning oktabrida bosh vazir Askvit uni Harbiy flot boshqarmasining birinchi lordi etib tayinladi.

Yer sharida vaziyat tobora taranglashib, dunyo xuddi «porox to'ldirilgan bochka»ga o'xshab qolgan XIX-XX asrlarda dengiz qurolli kuchlari poygasi avj olgan, suvga ilk zirklangan ulkan kemalar avlodi tushirila boshlangandi. O'shanda Angliyaning harbiy salohiyatini, siyosiy obro'sini saqlash ko'p tomonlama dengiz flotiga bog'liq edi. Qolaversa, o'sha kezlari inglizlarning eng yaqin ta'qibchilari —

Germaniya va Fransiya qatoriga AQSh ham qo'shilgandi.

Cherchill tashabbusi bilan yangi turdagi harbiy kemalarni loyihalashtirish va joylashtirish maqsadida harbiy dengiz xizmati va dengiz aviatsiyasi ta'sis etildi, 4 ta «Ayron Dyuk» linkor kemasi keltirilib, ularga kalibri 15 dyumli o'qotar qurollar o'rnatildi. Hammasidan ham, inglizlar 1948-yilgacha foydalangan «Kuin Elizabet» tipidagi kemalar omadli chiqdi.

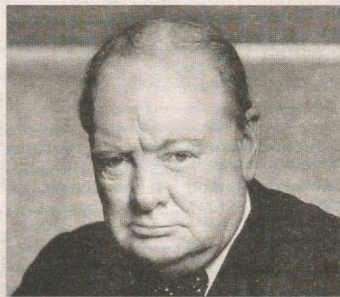
Cherchillning harbiy flota amalga oshirgan eng muhim ishi ko'mir o'rniiga suyuq yonilg'idan foydalanishni joriy etgani bo'ldi. Ammo bu paytda Britaniya neft zaxirasiga ega emas, aksincha, hammayoqni ko'mir ombori bosib ketgandi. Cherchill o'z g'oyasini amalga oshirish uchun davlatdan Angliya-Eron neft kompaniyasining 51 foiz paketini o'zlashtirish uchun 2,2 mln funt so'radi. Bu anchadan buyon Britaniyaning strategik qiziqishlari ro'yxatiga kiradigan — Fors qo'ltig'iga yaqinlashuv uchun eng qulay bahona sifatida Qirollik komissiyasiga yoqib tushdi. 1915-yili mablag' ajratildi.

Bu paytda Birinchi jahon urushi boshlangandi. Manbalarda Buyuk Britaniyaning rasman 1914-yilning 3-avgustida jangga kirishgani qayd etilsa-da, aslida, 28-iyuldayoq Avstro-Vengriya Serbiyaga o't ochgani zahoti Cherchill flotning Angliya qirg'oqlarida harbiy jangovarlikni oshirishiga buyruq bergandi.

5-oktabrda Cherchill Antverpen shahriga kelib, shaxsan o'zi urush harakatlarini boshqardi. Belgiya hukumati nemislardan himoya qilish chog'ida 2500 askar halok bo'ldi. Birinchi jahon urushi Cherchill uchun chinakam sinov va harbiy-siyosiy bilimlarini oshirish davri bo'ldi. U 1915-yili fojiali yakunlangan Dardanel operatsiyasining tashabbuskorlaridan biri edi. Buning ustiga, o'sha paytda koalitsion hukumat tuzilib, konservatorlar tashabbusini qo'lga olgach, Cherchill birinchi lord lavozimidan chetlatildi. Bir necha oy u Lankaster gersogligi kansleri bo'lib ishladi. Noyabrda g'arbiy frontga jo'natildi.

1916-yilning may oyida Angliyaga qaytdi. Bir yildan so'ng mudofaa vaziri bo'ldi, 1919-yilning yanvarida aviatsiya vaziri lavozimi ham unga berildi. U o'sha yillari yaratilgan «O'n yillik nizomi» doktrinasining mualliflaridan biri bo'lib, hujjatda urushdan keyingi o'n yilda Angliya harbiy salohiyatini tiklab olish uchun yirik ziddiyatlarda qatnashmasligi belgilandi.

1921-yili Cherchill mustamlaka ishlari bo'yicha vazir etib tayinlanadi va shu paytda irland yetakchilari bilan Irlandiya mustaqil davlatini tuzish bo'yicha kelishuv imzolandi. Sentabrda konservatorlar hukumat koalitsiyasidan chiqdi va 1922-yilgi saylovda Cherchill liberal partiya nomzodi sifatida ko'rsatildi. Ammo bu kompaniya Dandi, keyin Lester, Vestminster okruglarida

omadsizlikka uchradi. Faqat 1924-yildagina Uinston quyi palatadagi joyiga qaytdi. Bir yil o'tib, rasman konservatorlar partiyasi a'zosi aylandi.

Shu yili Cherchill Bosh vazir Stenli Boldunning kutilmagan marhamati bilan ham partiyada, ham g'azna kansleri bo'lib ishlay boshladi. Ammo urush bois mislsiz muammolar girdobida qolgan bu tizim va fuqarolar nafratiga uchragan lavozim unga avvalgi-dek muvaffaqiyat keltirmadi. Aksincha, adadsiz muammolar tug'dirdi. 1929-yildagi saylovlarda konservatorlar mag'lubiyatga uchragach, Cherchill partiya rahbarlariga yoqmay qoldi...

Shu yillari Uinston e'tiborini adabiyotga qaratdi. Xususan, o'z davrining o'qishli asarlaridan biri, Malboroning birinchi gersogi, bobokaloni Jon Cherchill haqidagi «Malboro: uning hayoti va vaqt» asarini yozdi. Shu bilan birga, parlament tarkibidagi konservativ partiya qarashli mustaqil Cherchill guruhi tuzdi. Ushbu fraksiya Hindistonga mustaqillik berish tugul, uning dominionlik maqomini olishiga ham qarshi chiqdi.

Ikkinchi jahon urushi arafasida u A.Gitler hamda inglizlar hukumati rahbari Chamberlenni qattiq tanqid qildi. Boisi, u atrofda qurollanish poygasi avj olib, urush sharpasi kezib yurganini bilgandi. 1938-yili «Myunxen bitimi» muddati yakuniga yetgach, quyi palata ham shuni tan oldi: «Bizda urush va sharmandalikdan birini tanlash imkonlari bor. Biz sharmandalikni tanladik, urush esa sizlarga qoldi».

1939-yilning 1-sentabrda Germaniya qo'shini Polsha chegaralarini buzib o'tib, insoniyat tarixidagi eng qora kunlarni — Ikkinchi jahon urushini boshladi. 23-sentabrda Uinston Cherchill Harbiy kengash taklifi bilan yana Harbiy flot boshqarmasiga rahbar bo'ldi. 1940-yilning mayida quyi palata Norvegiya uchun kechgan jangdagi mag'lubiyatdan so'ng «amaldagi hukumatga xalq ishonmay qo'yganiga doir eshituv o'tkazdi. Chamberlen iste'foga chiqarildi: Qirol Georg VI rasman U.Cherchillni bosh vazir etib tayinladi. Qizig'i, Cherchill ushbu lavozimni biror partiya rahbari bo'lmay yoki saylovlarda qatnashmay turib, «favqulodda holat»da egalladi. U mudofaa vaziri vazifasini ham bajardi. Umuman, Angliyaning urushga aloqador barcha sohasini o'z qo'lga oldi.

Urushda g'alaba qozonishni ko'z-

lagan Cherchill 1941-yil avgustda «Uels shahzodasi» linkorida AQSh prezidenti Ruzvelt bilan uchrashdi. Ular uch kun mobaynida «Atlantika xartiyasi» matnini yozdi. 15-avgustda sobiq ittifoq rahbari I.Stalinga xayrixohligini bildirib, yordam yuborishga va'da berdi. Oradan rpparosa bir yil o'tib, Cherchill Moskvada Stalin bilan uchrashdi hamda Gitlerga qarshi xartiyani imzolab qaytdi.

1943-yili Eronda bu uch mamlakat rahbarlari ishtirokida Tehron, 1945-yili Yalta va Potsdam (1945) konferensiyalari bo'lib o'tdi. 1944-yili 9—19-oktabrda Cherchill yana Moskvaga bordi va Stalinga ta'sir doirasiga qarab, Yevropani bo'lib olishni taklif etdi. Biroq sovetlar bu tashabbusni rad etdi.

Cherchill Gitler Germaniyasi mag'lubiyati aniq bo'lgan lahzalarda, urushda orttirgan shuhratidan foydalanmoqchi bo'lib, 1945-yili saylovda qatnashdi. Unda kutilmaganda konservatorlar yutuqchida va iyulda Cherchill ham iste'foga chiqdi. Shunga qaramay, 1946-yil yanvarda qirol Georg VI uni «Vatan oldidagi xizmatlari uchun» mukofotladi.

Cherchill o'sha yillari rasman oppozitsiyani boshqarsa-da, aslida, adabiy faoliyatini davom ettirdi. «Life» jurnali, «Daily Telegraph» va «New York Times» kabi dunyoning yetakchi gazetalarini bilan hamkorlikda yirik loyihalarga qo'l urdi. Xususan, 1948-yili «Ikkinchi jahon urushi» memuar asarini yozdi.

1949-yilning avgustida Cherchill ilk mikrosultni o'tkazdi. Oradan 5 oy o'tib, uning «miya tomirlarida qisilish» holati kuzatildi. 1951-yilning oktabriga kelib, Uinston Cherchill 76 yoshida yana Bosh vazir bo'ldi. Atrofdagilar unga sog'liq hammasidan ham muhimligini har qancha uqtirmasin, Cherchill o'z bilganidan qolmadi. 1952-yili ikkinchi insultni ham o'tkazdi. 1953-yili iyunda yana insult qaytalanib, Uinstonning bir necha oy mobaynida chap qo'l-oyog'i ishlamay qoldi. Shu ahvolda ham Cherchill mansabidan ayrilishni istamad!

Bir tomondan bu jasorat edi. Shuning uchun ham 1953-yili qirolicha Yelizaveta II unga faxriy mukofot — «ser» ritsarlik unvonini berdi. Shu yili Cherchill kutilmaganda adabiyot yo'nalishida xalqaro Nobel mukofotini ham qo'lga kiritdi. O'shanda u raqobatda kimsan amerikalik yozuvchi Ernest Xemingueyni ortda qoldirgani dunyo ahlini karaxt qildi.

Cherchill esa olg'a intildi. Faqat 1955-yilning apreliga boribgina yoshi «o'tib» qolgan, buning ustiga, salomatligi ham kundan kun yomonlashayotganini tan oldi va iste'foga chiqdi. Lekin siyosiy jarayondan uzochlashmadi. U 1964-yili iyulda so'nggi marta quyi palata yig'ilishida qatnashdi. Bir yildan keyin —1965-yil 24-yanvarda Uinston Cherchill «hikoyasi» tugadi.

Zohidjon OLOV tayyorladi.

O'Imasov Firdavs G'ayratovichning 14.00.14 — Onkologiya ixtisosligi bo'yicha "Mahalliy tarqalgan qorin parda orit sohasi noorgan o'smalarida tashxislash va xirurgik davo usullarini takomillashtirish" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Respublika ixtisoslashtirilgan onkologiya va radiologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.04.12.2018.Tib.77.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 27-iyun kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Forobiy ko'chasi, 383-uy, Respublika ixtisoslashtirilgan onkologiya va radiologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi, majlislar zali.
Tel/faks: (71) 227-13-27, 246-15-96; e-mail: info@ronc.uz

Akramova Nozima Akramovnaning 14.00.19 — Klinik radiologiya ixtisosligi bo'yicha "Yuz-jag' sohasi suyaklari travmatik shikastlanishining nur tashxisi" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Respublika ixtisoslashtirilgan onkologiya va radiologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.04.12.2018.Tib.77.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 27-iyun kuni soat 15:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Forobiy ko'chasi, 383-uy, Respublika ixtisoslashtirilgan onkologiya va radiologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi, majlislar zali.
Tel/faks: (71) 227-13-27, 246-15-96; e-mail: info@ronc.uz

Qo'ziyev Komiljon Fayzjeyevichning 08.00.12 — Mintaqaviy iqtisodiyot va 08.00.04 — Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti tutash ixtisosliklari bo'yicha "Suv resurslaridan samarali foydalanishning mintaqaviy jihatlari (Sirdaryo havzasi misolida)" mavzusidagi (iqtisodiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.30.05.2018.I.01.11 raqamli ilmiy kengash asosidagi bir martalik ilmiy kengashning 2019-yil 25-iyun kuni soat 14:30 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 227-12-24, 246-02-24, 246-90-80; e-mail: rektor@nuu.uz

Sodiqov Ulug'bek Jo'rayevichning 13.00.02 — Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (matematika) ixtisosligi bo'yicha "Matematikani o'qitishda masalaviy yondashuv orqali o'quvchilar ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi" mavzusidagi (pedagogika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti, Toshkent kimyo-texnologiya instituti, Toshkent davlat pedagogika universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.28.12.2017.Ped.01.09 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 25-iyun kuni soat 15:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Olmazor tumani, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Tel/faks: (71) 227-16-65, 246-02-24; e-mail: rektor@nuu.uz

Mamadaliyev Aziz Yusupaliyevichning 05.08.02 — Temir yo'llar va yo'l xo'jaligi ixtisosligi bo'yicha "Asosi qumdan barpo qilingan va ko'chuvchi qum bilan ifloslangan, vibrodinamik yuklamani qabul qiluvchi temir yo'l ballast qatlamining yuk ko'tarish inkoniyati" mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent temir yo'l muhandislar instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi Ph.D.28.06.2018.T.73.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 28-iyun kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100167, Toshkent shahri, Odlxo'jayev ko'chasi, 1-uy.
Tel/faks: (71) 299-00-01, 293-57-54; e-mail: tashiit_rektorat@mail.ru

Turmatov Jaloliddin Raxmatullayevichning 13.00.05 — Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi ixtisosligi bo'yicha "Kasb ta'limi o'qituvchilarida tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirish metodikasining didaktik ta'minoti takomillashtirish" mavzusidagi (pedagogika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Kasb-hunar ta'limi tizimini innovatsion rivojlantirish, pedagog kadrlarning malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Ped.48.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 21-iyun kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100095, Toshkent shahri, Olmazor tumani, Ziyo ko'chasi, 76-uy.
Tel/faks: (71) 246-90-38, 246-90-39, 246-90-37; e-mail: moqt@markaz.uz

Pozilova Shahnoza Xaydaraliyevnaning 13.00.05 — Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi ixtisosligi bo'yicha "Oliy ta'lim muassasasi o'qituvchilarini malaka oshirish va qayta tayyorlash kurslarida kreativ o'qitish metodikasi" mavzusidagi (pedagogika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Kasb-hunar ta'limi tizimini innovatsion rivojlantirish, pedagog kadrlarning malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Ped.48.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 21-iyun kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100095, Toshkent shahri, Olmazor tumani, Ziyo ko'chasi, 76-uy.
Tel/faks: (71) 246-90-38, 246-90-39, 246-90-37; e-mail: moqt@markaz.uz

Bugayenko Vladimir Anatolyevichning 02.00.13 — Noorganik moddalar va ular asosidagi materiallar texnologiyasi va 02.00.15 — Silikat va qiyin eriydigan nonmetall materiallar texnologiyasi ixtisosligi bo'yicha "Serpentini jinslari asosida forsteritli olovbardosh materiallarning tarkiblari va olish texnologiyasini ishlab chiqish" mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zR FA Umumiy va noorganik kimyo instituti va Toshkent kimyo-texnologiya instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.K/T.35.01 raqamli bir martalik ilmiy kengashning 2019-yil 19-iyun kuni soat 15:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100170, Toshkent shahri, Mirzo Ulug'bek ko'chasi, 77-"A" uy.
Tel/faks: (71) 262-56-60, 262-79-90; e-mail: ionxanruz@mail.ru

Sultanov Maxmud Axmedovichning 08.00.07 — Moliya, pul muomalasi va kredit ixtisosligi bo'yicha "O'zbekistonda investitsiya fondlarini rivojlantirish istiqbollari" mavzusidagi (iqtisodiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti va O'zbekiston Respublikasi bank-moliya akademiyasi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.I.16.03 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 20-iyun kuni soat 16:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100000, Toshkent shahri, Islom Karimov ko'chasi, 49-uy.
Tel/faks: (71) 239-28-72, 232-01-49; e-mail: tdiu@tdiu.uz

Umarov Abdullo Anvarovichning 08.00.02 — Makroiqtisodiyot ixtisosligi bo'yicha "Ilmiy muassasalarning innovatsion faoliyatini rivojlantirish" mavzusidagi (iqtisodiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti va O'zbekiston Respublikasi bank-moliya akademiyasi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.I.16.03 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 20-iyun kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100000, Toshkent shahri, Islom Karimov ko'chasi, 49-uy.
Tel/faks: (71) 239-28-72, 232-01-49; e-mail: tdiu@tdiu.uz

Bobomurodov Shuxrat Mexribonovichning 03.00.13 — Tuproqshunoslik ixtisosligi bo'yicha "Tuproqshunoslikda zamonaviy geoaxborot texnologiyalarini (GAT) qo'llash samaradorligining ilmiy-amaliy asoslari" mavzusidagi (biologiya fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Tuproqshunoslik va agrokimyo ilmiy-tadqiqot instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Qx/B.43.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 26-iyun kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: Toshkent shahri, Olmazor tumani, Qamarniso ko'chasi, 3-uy, 28-, 34-, 10-avtobuslar yo'nalishining Tuproqshunoslik instituti bekati. Tel/faks: (71) 246-09-50; e-mail: info@soil.uz

Sharipov Odiljon Bafoyevichning 03.00.13 — Tuproqshunoslik ixtisosligi bo'yicha "Buxoro vohasi sug'oriladigan tuproqlarning biologik faolligi va ularni maqbullashtirish yo'llari (Buxoro tumani misolida)" mavzusidagi (biologiya fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Tuproqshunoslik va agrokimyo ilmiy-tadqiqot instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Qx/B.43.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 26-iyun kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: Toshkent shahri, Olmazor tumani, Qamarniso ko'chasi, 3-uy, 28-, 34-, 10-avtobuslar yo'nalishining Tuproqshunoslik instituti bekati. Tel/faks: (71) 246-09-50; e-mail: info@soil.uz

Aminova Dildor Kolmurodovnaning 06.01.09 — O'simliklarni himoya qilish ixtisosligi bo'yicha "G'o'zani biologik usulda himoya qilish samaradorligini oshirishning ilmiy asoslari" mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat agrar universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Q/x.13.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 24-iyun kuni soat 9:30 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 2-uy, ToshDAU.
Tel/faks: (71) 260-48-00; e-mail: tuag-info@edu.uz

Azizov Kobuljon Kaxramonovichning 06.01.05 — Seleksiya va urug'chilik ixtisosligi bo'yicha "O'zbekistonda qand jo'xorining boshlang'ich manbasi va seleksiyasi" mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat agrar universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Q/x.13.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 24-iyun kuni soat 11:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 2-uy, ToshDAU.
Tel/faks: (71) 260-48-00; e-mail: tuag-info@edu.uz

Jonqobilov Ulug'murad Umbarovichning 05.09.07 — Gidravlika va muhandislik gidrologiyasi ixtisosligi bo'yicha "Gidravlik zarba va sug'orish nasos stansiyalarining naporli quvurlarini zarba ta'siridan himoya qilish" mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislar instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.T.10.02 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 21-iyun kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100000, Toshkent shahri, Qori Niyoziy ko'chasi, 39-uy.
Tel/faks: (71) 237-22-67, 237-38-79; e-mail: admin@tiame.uz

Shopulatov Abdimalik Nurullayevichning 13.00.04 — Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi hamda 13.00.01 — Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi ixtisosliklari bo'yicha "Jismoniy tarbiya va sport mutaxassislarida mu'naviy qadriyatlarini shakllantirish mexanizmlarini takomillashtirish" mavzusidagi (pedagogika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Ped.28.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 2-iyul kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 111709, Toshkent viloyati, Chirchiq shahri, Sportchilar ko'chasi, 19-uy.
Bosh o'quv binosi, 2-qavat, anjumanlar zali.
Tel/faks: (70) 717-17-79, 717-27-27, 717-17-76; e-mail: uzdjtsu@uzdjtsu.uz

Atamuratov Atabek Egamberdiyevichning 01.04.10 — Yarimo'tkazgichlar fizikasi ixtisosligi bo'yicha "Dielektrik-yarimo'tkazgich chegarasi xossalari qatnashgan o'millar ta'siri va mikrometri va nanometri MDY tranzistorlar xarakteristikalarini modellashtirish" mavzusidagi (fizika-matematika fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi O'zR FA Fizika-texnika instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.30.05.2018.FM/T.34.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 28-iyun kuni soat 15:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100084, Toshkent shahri, Chingiz Aytmatov ko'chasi, 2-"B" uy. Fizika-texnika instituti, majlislar zali. Tel/faks: (71) 235-42-91; e-mail: ftikans@uzsci.net

Muminov Rustam Tulkinbayevichning 14.00.34 — Yurak-qon tomir jarrohligi ixtisosligi bo'yicha "Uyqu arteriyalarining ikki tomonlama arterosklerotik zararlanishida jarrohlik taktikasini takomillashtirish" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Akademik V.Vohidov nomidagi Respublika ixtisoslashtirilgan xirurgiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi va Toshkent tibbiyot akademiyasi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Tib.49.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 25-iyun kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100115, Toshkent shahri, Chilonzor tumani, Kichik halqa yo'li, 10-uy. Akademik V.Vohidov nomidagi Respublika ixtisoslashtirilgan xirurgiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi, asosiy bino, 7-qavat, majlislar zali. Tel/faks: (71) 277-69-10, 277-26-42; e-mail: cs75@mail.ru

San'at va siyrat

Bir umr sirk sahnasida

O'zbek milliy sirkining asoschisi Karim Zaripov nafaqat O'zbekiston, balki jahon sirk san'ati rivojiga ham katta hissa qo'shgan ustalardan hisoblanadi. Ayniqsa, chavandozlik san'ati sirk arenasida o'zbek san'atkori Karim Zaripov mahorati va ustaligi tufayli yuksaldi. U ot ustida tasavvur etish qiyin bo'lgan mashqlarni bajarib, 1914-yili mashhur Xitoy sirk san'ati ustalarini ham lol qoldirdi.

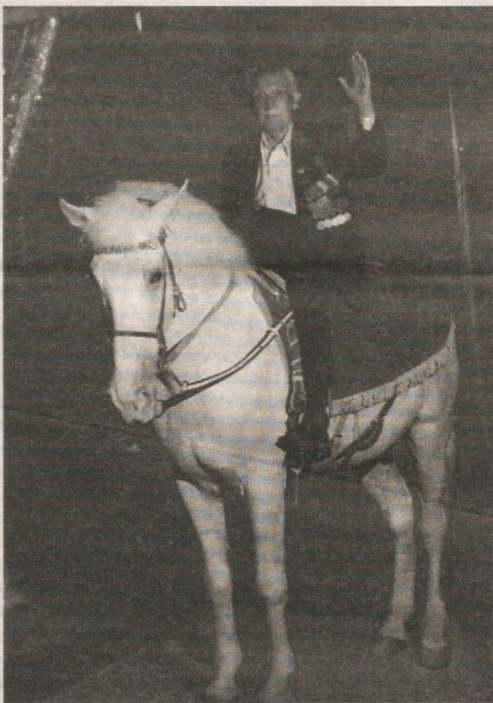
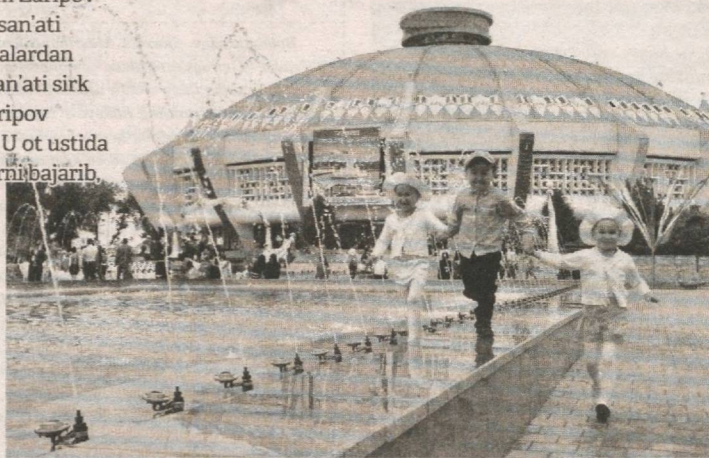
Karim qiziq bolaligidanoq shaharda tez-tez paydo bo'luvchi Yupatov, Jiganov, Borgi, Baranskiy, Makarov, Pospelov, Fyodorov singari sayyor rus sirkchilari guruhida tomosha ko'rsatardi. «Besuyak», «Chavandoz», «Karim qiziq» nomlari bilan tanilib, dunyo ke-zishga odatlangan merosxo'r o'g'il boylik va hashamdan ko'ra «ko'cha odami» bo'lib yurishni afzal bildi.

Dorboz, simboz, akrobat va chavandoz aka-uka Rahmon va Parzin Abduxalilovlar Karim qiziqning birinchi ustozlari va do'stlari edi. Karim qiziq Mullaboy Mansurov truppasida ishlagan yillariyoq ustozidan ot ustida muallaq turishdek qaltis mashqlarni o'rgandi. U o'z hayot yo'lini ot bilan bog'lashga ahd qildi. Zaripov uzoq vaqt taniqli ot o'rgatuvchi Yakubovskiy bilan ishladi.

Otasi o'limidan so'ng opasining qistovi bilan Mullajonxo'janing qizi Muborakxonaga uylandi, ota hovlisida yashay boshladi. Muborakxon Toshkentga dong'i ketgan Anzirat dutorchining yakka-yu yagona qizi bo'lib, sirk sahnasida o'z san'atini namoyish qilgan ilk aktrisa sifatida nom qozondi. Erining yonida yurib, qiziqchilik sahnalarida ishtirok eta boshladi.

Karim Zaripov egnida chopon va boshida do'ppi, belini naqshinkor belbog' bilan bog'lagan holda bitta-bitta qadam tashlab, sahnaga kirib kelardi. U hamisha o'zining o'zbekligini ko'z-ko'z etib, milliy kiyimda sahnaga chiqqan. Karim qiziqning orqasidan «Chavandoz yigitlari» tashrif buyurar, ularning ichida o'n to'rt yoshli o'g'li Hakim ham boshqa yigitlardan qolishmaslik uchun qaddini tik tutib egarda o'tirardi. Manej malikasi — o'n bir yoshli qizi Xolida qorabayrim ustida shamdek tik turib, maneja paydo bo'ladi. Tomoshabinlar olqishi ostida bir-biridan hayajonli tryuklar namoyish etiladi.

Keyin oilaviy sahna — «Ot ustidagi merganlar» voltjirovkasini Muborakxon aya, Karim qiziq, Hakim va Xolida birgalikda ijro etishadi. Ular uchta ot ustida maydonga chiqib, miltiqdan nishonga o'q uzardilar. «Orliq» laqabli tulpor va oilaning «Samarqand» laqabli suyukli oti musiqaga raqs tushganda, nafaqat tomoshabinlar, Karim qiziqning o'zi ham hayajonlanib ketardi. U manejnig o'rtasida turib, max-

sus uzun xivchin bilan otlarni boshqarardi. Xivchini bir marta bo'lsin otlarga tekizmas, balki uni yerga zarb bilan urganda chiqadigan ovoza moslab, ot o'z harakati-ni o'zgartirar, tryuklar orasida turli masxarabozlik nomerlari ijro etilardi. O'sha yillari Muborakxon aya o'zbek raqslarini ham sirk maydoniga olib chiqqandi.

1939-yili u kishi o'z mehnatlari samarasini ko'rdi — sirk san'atining yigirma yilligi munosabati bilan «O'zbekiston xalq artisti» unvoniga sazovor bo'ldi. Karim Zaripov yil oxirida sirk jamoasini tuzish masalasida Usmon Yusupov qabuliga kirgach, 1942-yili boshqa qardosh respublikalar qatori O'zbekistonda ham ilk marotaba davlat sirk tashkil etildi.

Ikkinchi jahon urushi tufayli Karim Zaripov orzularini chetga surib, xalq darmon bo'lish maqsadida qizi Xolida bilan janggohlarda va mehnatkashlar orasida o'z san'atini namoyish etardi...

1946-yilning kuzida u o'z oilaviy guruhiga qo'shimcha olti o'smirmi shogird-

likka qabul qildi, Qirg'izistondan o'nta zotdor ot sotib oldi. Ishni otlarni sahnaga o'rgatishdan boshladi. Otlarni nihoyatda qadrlardi.

Olti oy deganda yangi guruhning tomoshalari tayyor bo'ldi va u ko'rikdan muvaffaqiyatli o'tdi. Endilikda ularni yangi gastrollar kutmoqda edi. Xabarovsk va Voroshilovgrad, Moskva, Sankt-Peterburg, Kiyev, Odessa, Xarkov, Minsk, Tbilisi, Boku, Yerevan, Riga va Uzoq Sharq, Sibir hamda Uralning ko'plab shaharlaridagi tomoshalar... Zaripovlar haqida hamma yerda gapirishar, gazetalarda yozishardi. Ijodiy jamoa fevral oyidan safarga chiqib ketar, qish boshlanishi arafasida uyga qaytardi.

1960-yil 20-dekabr kuni Karim qiziq 66 yoshida bu dunyoni tark etdi. Uni «Minor» qabristoniga, ota-onasining yoniga qo'yish uchun tumonat odam yig'ildi. Bu — hayotining barcha fasllarini mardona bosib o'tgan sirk fidoyisiga ko'rsatilgan ehtirom. Uning vafotidan sakkiz kun o'tib qizi Xolida qiz farzand ko'radi va unga Karima deya ism qo'yishdi. Kunlar o'tar, sirkdagi hayot ham ilgirigidek davom etardi...

Karim Zaripovning farzandlari otasining sa'y-harakatlarini tashlab qo'ymadi, doimo izlanishda bo'ldi. O'g'li Hakim Zaripov va qizi Xolida Zaripova yangidan yangi tryuklarni o'ylay boshladi.

Manej bo'ylab tomosha boshqaruvchisining jarangdor ovozi yangraydi:

— Xalq artisti Hakim Zaripov boshchiligidagi O'zbekiston yigitlarini kutib oling!

Orkestrda milliy musiqqa, quloqqa yuquvchi marsh. Dovyurak chavandozlar maneja. Egnilarida milliy libos. Hakim Zaripov ulardan farqlanuvchi chiroyli libosda. Otlar bir marotaba qadam tashlaydi, yigitlar ta'zimda. H.Zaripov safnig oldida to'xtaydi, uning oti old oyoqlarini bukib, tomoshabinlarga «salom» beradi.

To'siq orqali ot ustiga sakragan Hakim Zaripov maneja «suzib» boradi. U chavandozlar toj tryuki hisoblangan «Uzun jarlik»ni bajaradi. Bunda o'ng oyog'ini halqaga ilgan gavadasini orqaga tashlab, qo'llarini yozadi. Xuddi o'likdek yerga sudralib boradi. Va birdan tanasiga jon kirgandek abjirlik bilan yuz-tuban holda aylana bo'ylab yerga tashlangan qipiqni saralab chiqadi. Shu zaylda u yigitlarga xos o'ktam hayqiriq ostida o'z ishini davom ettiradi...

Jahon sirkida O'zbekistonning o'z o'rni bor. Chet ellik sirk ustalarining chiqishlaridan bizniki kammi?! 2004-yili Toshkent davlat sirkida Karim qiziqning 110, Hakim Zaripovning 80 yillik to'yi keng nishonlandi. Bu bayramda chet ellik sirk ustalari ham ishtirok etdi.

Hakim ota 90 yoshdan oshgan bo'lsa-da, haligacha sirkda ishlaydi. Otani qidirib, sirkka oshiqdik. U kishi o'z xonasiga boshlab, sirk haqidagi kitob va albomlari bilan tanishtirdi. Yo'l-yo'lakay otxonaga kirdik. Egasi otlarni qotgan non bilan siylarkan. Hakim ota oilada ham juda oddiy hayot kechiradi. Nevarasi, kichkina Karimaning 2003-yili Parijda «Gran-pri» sohibi bo'lganini aks ettiruvchi tasmani faxr bilan ko'rsatdi. Haqiqatan hayratomuz tomosha!

Hakim Zaripov kamgap, «Gapirib bergandan ko'ra, videotasmada ko'rganingiz ma'qul», deydi. O'sha mashhur Karim qiziqning videotasmaga muhrlangan lavhalarini avaylab saqlaydi...

Buyuk sulolaning ijodi bilan bog'liq sanalar, hayajonli lavhalarining qay birini hikoya qilaylik?! O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Karima Zaripova bobosiga munosib izdosh bo'ladi. U doimo ish bilan band, qo'li-qo'lga tegmasdi. 2005-yili Toshkent davlat estrada-sirk kolleji direktori etib tayinlandi. Bir yil o'tgach, kollej o'quvchilari uchun o'quv-metodik qo'llanmasi — «Mutaxassislikka kirish» risolasini yaratdi. Bu yil Karima Zaripova bobosi, o'zbek sirk san'ati asoschisi, O'zbekiston xalq artisti Karim qiziq Zaripov tavalludining 125 yilligini keng nishonlashda tashabbuskor bo'ldi.

Sulola davomchisi Anvar Zaripov hozir Samara sirk qoshida «O'rgatilgan yirtqichlar» attraksioniga boshqosh. Shokirjon O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Olim Toshkenboyev rahbarligidagi «O'zbekiston dorboz-lari» guruhi tarkibida Germaniya, Avstriya, Belgiya, Fransiya, Gollandiya kabi mamlakatlarda o'z mahoratini namoyish etib kelmoqda. 2000-yili o'zbek dorbozlar Belgiyaning Lyej shahrida o'tkazilgan Yevropa sirkleri festivalida ishtirok etib, «Mahorat va jasorat» kubogi bilan mukofotlandi.

E'tiborli yana bir jihat — 2008-yil oxirida «O'zbek amazonkalari» nomi «Ginnesning rekordlar kitobi»da qayd etildi. Uch chavandoz qizning bir ot ustida ijro etgan chiqishi — «Shamchi-roq», «O'tning qornida», «Jarlik» dunyoni lol qoldirdi.

Zaripovlar sulolasi, Karim qiziq meros qoldirib ketgan sirk san'ati vakillari qalblarga go'zallik, hayrat, nafosat va yorug'lik ulashib yuraversin!

Irodabonu AVVALBOYEVA,
"Ma'rifat" muxbiri

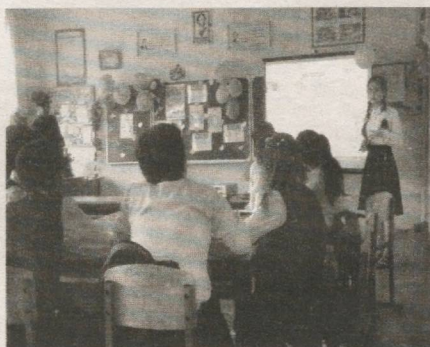
Yozgi ta'til — "Artek" da

Mamlakatimiz va Rossiya Federatsiyasi o'rtasidagi hamkorlik dasturiga muvofiq O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi va Rossiya Federatsiyasi maorif vazirligi tomonidan "Sog'lom ovqatlanish" aksiyasi doirasida umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'quvchilari ishtirokida "Lider" tanlovi o'tkazildi.

Tanlovning maqsadi o'quvchilar o'rtasida sog'lom ovqatlanishni targ'ib etish, ularni to'g'ri ovqatlanish rasionini tuzish va sog'lom turmush tarziga amal qilishga o'rgatishdan iborat. Shuningdek, yuqori sinf o'quvchilarida liderlik xususiyatlarini shakllantirish, mustaqil va faol izlanishlarini qo'llab-quvvatlash, o'quvchilarni va ularning ota-onalarini sog'lom turmush tarziga zid bo'lgan holatlarga qarshi kurashishga davlat etish ham tanlov vazifalari sifatida qo'yildi.

Tanlov shartlari va nizomi viloyat xalq ta'limi boshqarmasi tomonidan barcha ta'lim muassasalariga yetkazildi va o'quvchilarning faol ishtirok etishi uchun imkoniyat yaratildi.

Tanlovda viloyatimizdan 4 o'quvchi — Shahrizabz shahridagi 7-maktabning 9-"B" sinf o'quvchilari Malika Qosimova, Zarina Tursunova, 8-"B" sinf o'quvchilari Jasmina Ahmadjonova va Sevinch Bo'riyeva rus tili o'qituvchisi Nasiba Shokirova rahbarligida ishtirok etdi. O'quvchilar o'z liderlik xususiyatlarini ishga solib, kichik sinflarda "Sog'lom ovqatlanish — uzoq umr garovi", "Suv — hayot manbai", "Tozalik — salomatlik garovi" mavzularida qiziqarli ko'rgazmalar, amaliy mashg'ulotlar, o'yning asoslangan darslar o'tishdi. Ko'rgazma va mashg'ulotlar davomida o'quvchilar sog'lom turmush tarziga amal qilishda vitaminga boy meva-sabzavotlarning o'rni, toza ichimlik suvini iste'mol qilish, tozalikka rioya qilish qanchalik muhimligi haqida ma'lumotlarga ega bo'ldilar. Tadbir doirasida

da o'quvchilar "Rasmlar ko'rgazmasi", "Asfaltga rasm chizish" tanlovlari hamda davra suhbat va ekskursiyalar uyushtirishdi.

Tanlov natijasiga ko'ra, Malika Qosimovaning ishlari yuqori baholandi va u respublika bo'yicha tanlab olingan liderlar safida Qirim viloyatidagi "ARTEK" lageriga yo'llanmani qo'lga kiritdi.

Boboyor OCHILOV,
Qashqadaryo viloyati XTB
xorijiy tillar metodisti
Gulchehra QO'SHAYEVA,
Qarshi davlat universiteti "Xorijiy tillar"
kafedrasida katta o'qituvchisi

Ta'tilda ham qarovsiz qolmasin!

Yondirgichni qo'lida chiqillatib o'chirib-yoqib, o'ynab o'tirgan Baxtiyor bexosdan tepasida ilinib turgan darpadaning uchi olov o'lganidan qo'rqib ketdi. Pardani tezlik bilan uzib tashlashning iloji bo'lmadi. Natijada xonadonning 120 kvadrat metr maydoni, uy jihozlari hamda uyning tom qismi yonib ketdi...

So'nggi vaqtlarda poytaxtimizdagi turarjoylarda tez-tez sodir etilayotgan bu kabi yong'inlar kishi dilini xira qilmay qolmaydi. Ayniqsa, bolalarning yozgi ta'til davrida asosiy vaqtini uyda o'tkazishi, ba'zan bir o'zi qarovsiz qoldirilishi oqibatida bilib-bilmay yong'in chiqaruvchi vositalarni o'ynashi shunday baxtsiz hodisalarni keltirib chiqarmoqda. Achinarlisi, keyingi yillarda yong'in xavfsizligi xodimlarining uy-uy yurib, aholi orasida xavfsizlik qoidalari bo'yicha zarur tushuntirish ishlari olib borayotganiga qaramay, aksariyat ota-onalar bunga bee'tibor qarashda davom etmoqda. Natijada aholi tinchligiga rahna soluvchi o't balosi — yong'inlar kelib chiqmoqda.

Aziz, ota-onalar! Yozgi ta'tilda xoh uyda, xoh istirohat bog'ida, xoh dam olish maskanlarida bo'lsin, farzandingizni aslo qarovsiz qoldirmang. Uning o't chiqaruvchi vositalarni o'ynashi yo'l qo'ymang. Baxtsiz hodisa xonadoningiz tinchligiga rahna solmasligi uchun o'zingiz ham yong'in xavfsizligi qoidalari rioya eting. Shunda oilangiz xotirjamligini asrash orqali yurtimiz farovonligiga hissangizni qo'shgan bo'lasiz!

M.TURSONOV,
T.YODGOROV,
Y.JO'RABEKOV,

Prezident Administratsiyasi binosini yong'in
muhofaza qiluvchi YXB inspektorlari,
F.RAJAPOV
Iqtisodiyot va sanoat vazirligi Ma'muriy binolardan
foydalanish boshqarmasi
YXB inspektori, podpolkovnik

Reklama va e'lonlar

O'tayev Sobir Achilovichning 05.08.06 — G'ildirakli va gusenitsali mashinalar va ularni ishlatish ixtisosligi bo'yicha «Tribomexanik barqarorlashtiruvchilar asosida gaz dvigatellari motor moylarining foydalanish xususiyatlarini yaxshilash» mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent avtomobil yo'llarini loyihalash, qurish va ekspluatatsiyasi instituti va Toshkentdagi Turin politexnika universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.T.09.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 28-iyun kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100060, Toshkent shahri, Amir Temur shohko'chasi, 20-uy.
Tel/faks: (71) 232-14-39; e-mail: tadi_info@edu.uz

Samatov Rustam Gaffarovichning 05.08.06 — G'ildirakli va gusenitsali mashinalar va ularni ishlatish ixtisosligi bo'yicha «Logistik tamoyillar asosida avtomobil transporti xizmatlari sifatini baholash uslubi» mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent avtomobil yo'llarini loyihalash, qurish va ekspluatatsiyasi instituti va Toshkentdagi Turin politexnika universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.T.09.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 28-iyun kuni soat 13:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100060, Toshkent shahri, Amir Temur shohko'chasi, 20-uy.
Tel/faks: (71) 232-14-39; e-mail: tadi_info@edu.uz

Yaxshiyev Elbek Tolipovichning 05.09.02 — Asoslar, poydevorlar va yerosti inshootlari. Ko'priklar va transport tonnelleri. Yo'llar, metropolitenlar ixtisosligi bo'yicha «O'zbekiston sharoitida yuqori tezlik temir yo'l magistrallari uchun dispers-armaturlangan temirbeton oraliq qurilmasi tavsiflarini asoslash» mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent avtomobil yo'llarini loyihalash, qurish va ekspluatatsiyasi instituti va Toshkentdagi Turin politexnika universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.T.09.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 29-iyun kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100060, Toshkent shahri, Amir Temur shohko'chasi, 20-uy.
Tel/faks: (71) 232-14-39; e-mail: tadi_info@edu.uz

Temirov O'ktam Shavkatovichning 02.00.13 — Noorganik moddalar va ular asosidagi materiallar texnologiyasi ixtisosligi bo'yicha «Qizilqum nokonditsion fosforilari, chorva va parrandachilik chiqindilari asosida organomineral o'g'itlar olish texnologiyasi» mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zR FA Umumiy va noorganik kimyo instituti va Toshkent kimyo-texnologiya instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.K.T.35.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 25-iyun kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100170, Toshkent shahri, Mirzo Ulug'bek ko'chasi, 77-"A" uy.
Tel/faks (71) 262-56-60, 262-79-90; e-mail: ionxanruz@mail.ru

Davlatov Salim Sulaymonovichning 14.00.27 — Xirurgiya ixtisosligi bo'yicha «Operatsiyadan keyingi ventral churralli bemorlarni xirurgik davolash» mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Akademik V.Vohidov nomidagi Respublika ixtisoslashtirilgan xirurgiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi va Toshkent tibbiyot akademiyasi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Tib.49.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 25-iyun soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100115, Toshkent shahri, Kichik halqa yo'li, 10-uy.
Tel/faks: (71) 277-69-10, 277-26-42; e-mail: cs.75@mail.ru

Sport xabarlari

5 ta kamar birlashadi

Mexikoda WBC va WBA prezidentlari Mauricio Suleyman va Xilberto Mendosa o'rtasida uchrashuv bo'lib o'tdi. Unda tomonlar tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikning istiqbollarini muhokama qildi va yakunda WBC kamarining amaldagi sobibi Deontey Uaylder va WBA, IBF, WBO va IBO kamarlariga egalik qilib kelayotgan Endi Ruis o'rtasida titul yangi o'tkazilishini kelishib olishdi.

— Bu jang albatta o'tkazilishi kerak. Faqat buning uchun har ikkala bokschi o'zining yaqin kelajakdagi majburiyatlarini bajarishi lozim. Ruis og'ir vaznda birinchi meksikalik chempion. U haqiqiy jangchi va albatta WBC kamariga ega bo'lish uning uchun ham qiziq. WBA va WBC doim hamkor tashkilot bo'lib kelgan. Biz boksni yangi pog'onaga ko'tarishni istaymiz, — deya Mendosaning so'zlaridan iqtibos keltiradi "Fightnews" nashri.

Ma'lumot uchun Deontey Uaylder kuzda Luis Ortis bilan, Endi Ruis esa Entoni Joshua bilan tezkor revansh jangini o'tkazishi lozim. Uaylder — Ruis yangi esa yil oxiriga qadar o'tkazilishi aytilmoqda.

Yangi mavsumga yangi o'zgarishlar bilan

"Konami" kompaniyasi "eFootball PES 2020" deb nomlanuvchi "Pro Evolution Soccer" virtual videoo'yinining yangi qismi treylerini ommaga e'lon qildi.

O'yinning asosiy yuzi sifatida Ronaldinyo va Messi tanlangani aytilmoqda. Shuningdek, Iniyesta ushbu loyihada konsultant sifatida qatnashadigan bo'ldi.

Tashkilotchilarning xabar qilishicha, o'yinning "Master liga" rejimiga ham ba'zi o'zgartirishlar kiritiladi. Unda transfer tizimi va interaktiv dialoglar reallikka yanada yaqinlashtiriladi.

"eFootball PES 2020" videoo'yini 2019-yilning 10-sentabridan PC, Playstation 4 va Xbox One uchun sotuvga chiqariladi.

FIFA reytingida ko'tarilish

FIFA terma jamoalarning iyun oyi uchun yangilangan reytingini e'lon qildi.

Reyting natijalariga ko'ra, ushbu oyda 3 ta o'rtoqlik o'yinida 1 mag'lubiyat va 2 ta g'alabaga erishgan O'zbekiston terma jamoasi 85-pog'onadan 82-o'ringa ko'tarildi.

So'nggi oyda qayd etgan natijalariga ko'ra, reytingni 1746 ochko bilan Belgiya terma jamoasi boshqarib borayotgan bo'lsa, undan keyingi o'rinlarni Fransiya va Braziliya terma jamoalari egallagan.

Yaponiya va Koreya esa 2- va 3-o'rinlarni o'zaro bo'lishib olishgan. Vakillarimiz esa ushbu reytingda 10-pog'onaga joylashgan.

Osiyo miqosida esa jahon reytingida 20-o'rinni egallagan Eron birinchi,

B.HASANOV
tayyorladi.

Davlat xizmatlari qaysi OTMlar uchun?

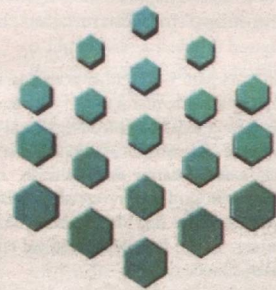
Oliy ta'lim muassasalariga hujjatlarni qabul qilishda davlat xizmatlari ko'rsatish jarayonini bosqichma-bosqich amalga oshirish ko'zda tutilgan bo'lib, 2018-2019-o'quv yilida Toshkent davlat yuridik universitetida sinov tariqasida 7000 dan ortiq abituriyentga davlat xizmatlari ko'rsatilgan edi.

— DXM xodimiga quyidagi hujjatlarning asl nusxasi taqdim etiladi:

- fuqarolik pasporti (pasport yoshiga yetmaganlar uchun tug'ilganlik to'g'risidagi guvohnoma);
- umumiy o'rta ta'lim (11-sinf negizida) yoki o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasasini tugatganlik haqidagi hujjat (ilovasi bilan).

Imtiyozga ega abituriyentlar imtiyoz huquqini tasdiqlovchi hujjat bilan DXMga murojaat qiladi.

Ma'lumotlar elektron tizimga kiritilgandan so'ng hujjatlar o'z egasiga qaytariladi. Shuningdek, imtiyozga ega abituriyentlar, fuqaroligi bo'lmagan shaxslar va pasport yoshiga yetmaganlar davlat xizmatlaridan foydalanish uchun onlayn hujjat topshirishi mumkin emas. Shu bois ular to'g'ridan to'g'ri DXMga murojaat qilishi kerak. Abituriyentlardan qarorda tasdiqlangan hujjatlardan boshqa hujjatlar talab etilmaydi.

Adliya Vazirligi
Davlat Xizmatlari
Agentligi

ҚАЙСИ ОТМЛАРГА ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИ МАРКАЗЛАРИ ОРҚАЛИ ХУЖЖАТ ТОПШИРИШ МУМКИН?

O'tgan yili davlat xizmatlari markazlari tomonidan bitta OTMga xizmat ko'rsatilgan bo'lsa, 2019-2020-o'quv yili uchun ular soni beshtani tashkil qilmoqda. Ular Toshkent davlat yuridik universiteti, Qoraqalpoq, Guliston, Farg'ona hamda Samarqand davlat universitetlari.

Mazkur oliy ta'lim muassasalaridan tashqari respublikadagi boshqa OTMlarga hujjatlar qabul komissiyalari tomonidan qabul qilinadi. Davlat xizmatlari agentligi boshqarma boshlig'i Mahmud Abdujaliyevning ta'kidlashicha, bu yil abituriyentlar uchtagacha OTMga hujjat topshirish imkoniga egaligi bois davlat xizmatlaridan foydalanish tartibi ham biroz o'zgaradi. Deylik, abituriyent Samarqand davlat universitetiga hujjat topshirmoqchi bo'lsa-yu, lekin ikkinchi tanlovidagi OTM bu ro'yxatda yo'q bo'lsa, bunday holda DXMga murojaat qilgan abituriyent uchun qolgan tanlovidagi 2 ta OTM uchun ham davlat xizmati ko'rsatiladi. Ammo abituriyent hujjat topshirmoqchi bo'lgan OTMlarning hech biri yuqoridagi ro'yxatda yo'q bo'lsa, u holda qabul jarayoni avvalgi yillardagi kabi amalga oshiriladi.

Vazirlar Mahkamasining shu yil 7-iyundagi "Oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirish uchun hujjatlarni qabul qilish bo'yicha davlat xizmatlarini ko'rsatishning ma'muriy reglamentini tasdiqlash to'g'risida"gi qarorida abituriyentlar uchun bir qator yangiliklar va hujjat topshirish jarayonida kutilayotgan o'zgarishlar mavjud. Jumladan:

— 2019-2020-o'quv yilidan boshlab davlat oliy ta'lim muassasalari bakalavriatiga hujjat topshirish uchun abituriyentlar Davlat xizmatlari markazlari yoki Yagona interaktiv davlat xizmatlari orqali ro'yxatdan o'tadi. Buning uchun abituriyentlar o'zining doimiy yoki vaqtincha ro'yxatda turgan joyidan qat'i nazar, istalgan markazga murojaat qilishi mumkin.

— oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirish uchun hujjat har yili 15-iyundan 15-iyulgacha bir oy muddatda qabul qilinadi.

To'lovlar qanday undiriladi?

Bu yildan e'tiboran avvalgi yillarda ta'lim muassasalarini tugatgan abituriyentlardan test sinovlarida ishtirok etganlik uchun eng kam ish haqining yarim baravari miqdorida to'lov undiriladi. Nogiron yoki to'liq davlat ta'minotidagi shaxslarga barcha xizmatlar bepul ko'rsatiladi. Mazkur qaror loyihasi regulation.gov.uz portaliga muhokamaga qo'yilganda test sinovlarida ishtirok etish uchun eng kam ish haqining bir baravari miqdorida to'lov undirilishi belgilangan edi. Keyinchalik to'lov summasi 202730 ming so'mdan 101365 so'mgacha kamaytirildi.

Joriy yilgi bitiruvchilar uchun esa jarayon mutlaqo bepul tarzda amalga oshiriladi.

Xizmat ko'rsatish tartibi qanday?

Abituriyent DXMga murojaat qilganda kerakli hujjatlar va to'lanishi zarur bo'lgan mablag' bilan borishi kerak (joriy yilgi bitiruvchilar va nogiron yoki to'liq davlat ta'minotidagi shaxslar bundan mustasno). So'ng DXM xodimi tomonidan Oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirish uchun hujjatlarni qabul qilish bo'yicha davlat xizmatlari ko'rsatishning ma'muriy reglamentiga muvofiq namunadagi so'rov-noma to'ldiriladi hamda abituriyentga imzo qo'yish uchun beriladi. Abituriyent o'zi haqidagi ma'lumotlar to'g'ri kiritilganligiga ishonch hosil qilgach, imzo qo'yadi. Hujjatning bir nusxasini o'zida qoldirib, ikkinchi nusxasini DXM xodimiga qaytaradi. So'ng so'rov-noma markaz xodimining ERLsi bilan tasdiqlangan holda Davlat test markazi tizimiga avtomatik tarzda kiritiladi. Agar muayyan sabablarga ko'ra abituriyent ko'rsatilgan xizmatlardan bosh tortsa, davlat xizmati ko'rsatilgani uchun to'lov summasi qaytarib berilmaydi.

Fayoza AVLAYEVA,
"Ma'rifat" muxbiri

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИГА ҚАНДАЙ ХУЖЖАТ ТОПШИРИШНИ БИЛАСИЗМИ?

ЭНДИ БУЛАР КЕРАК ЭМАС!

ХУЖЖАТЛАРИНИНГ АСЛ НУСХАСИ ЭЪНИНГИЗДА ҚОЛАДИ.

1148

Ma'rifat

ТА'СИС ЕТУВЧИЛАР:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi,
O'zbekiston Ta'lim, fan va madaniyat xodimlari kasaba uyushmasi Respublika kengashi.

Bosh muharrir: Husan NISHONOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan. Indeks: 149, 150. V-3507. Tiraj 15468. Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan, qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:

qabulxonaga — (71) 233-50-55;
kotihiyat — (71) 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi — (71) 233-42-92 (faks), (71) 236-54-17.

"Ma'rifat" dan materiallarni ko'chirib bosish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart.

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqrir qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Gazeta haftaning chorshanba va shanba kunlari chiqadi.

"O'zbekiston" nashriyot-matbaa ijodiy uyida chop etildi. Korxonada manzili: Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

O'ZA yakuni — 23.30 Topshirildi — 00.20

1 2 3 4 5 6

MANZILIMIZ:

100083, Toshkent shahri, Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy. Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar: Malchat Toshova, Faxriddin Rahimov.

Navbatchi muharrir: Sardor Mustafoyev. Navbatchi: Faxriddin Rahimov.